

DE KORHAAN

Jaargang 33, Nummer 3 - Juli 1999

IN DIT NUMMER:

Ooievaar terug als broedvogel
De blauwe reiger en mensen
Het bijzondere van het Goois Vogelnet

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

DE KORHAAN

Verenigingsorgaan van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.
Verschijnt 5x per jaar.

Redactie : Wim Duurland
Willem-Jan Hoeffnagel (w.j.a.hoeffnagel@hccnet.nl)
Pieter Schut (pieter.schut@wxs.nl)
Ruud Willemstein

Redactieadres : Menno Simonsz Hof 84 1216 LM Hilversum 035-6217222

Verzending Korhaan : Bep Dwars-Van Achterbergh
Flamingohof 1 1221 LK Hilversum 035-6850627

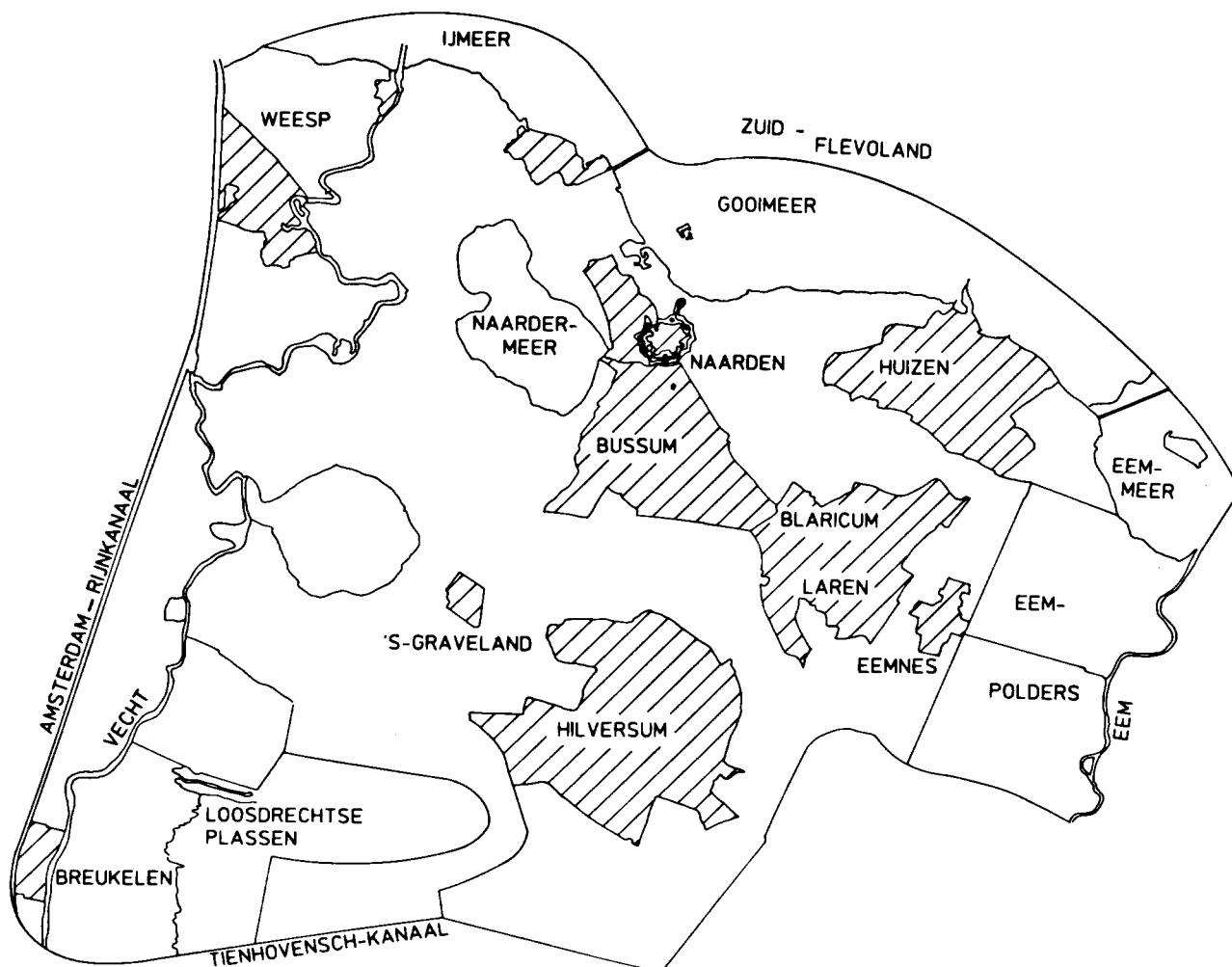
Druk : Grafisch Centrum Tomingroep, Almere.

Foto omslag : Jos Korenrump / Het Vogeljaar

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie.
De redactie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren.
De auteurs zijn zelf voor de inhoud van hun artikelen verantwoordelijk.

Inleveren copy: uiterlijk 1 september 1999.

ISSN: 0929-8762

Het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Inhoud

Van de redactie	54
Fenologie in Gooi en omstreken voorjaar '99	54
Vogelcursisten danken Emmy, Carla en Yves	54
Krassen van een Gooise kijker	55
Eindelijk weer een broedgeval van ooievaar in de Vechtstreek.....	56
Steeds meer bijzonderheden bekend via Het Goois Vogelnet	58
Blauwe reigers en mensen	61
Boek over braakballen	62
De Gierzwaluw is weer terug	63
Uilenexcursie in Baarnse Bos	64
Lauwersmeer: topexcursie die alle vogelrecords breekt	65
De koekoek	66
Cursus maakt van kinderen superenthousiaste vogelaars	67
De merel	69
Ook vele vogels weten de Gooise heemtun te vinden	70
Een tussenstand in de Nederlandse vogelstand	71
Programma	73
Mutaties ledenbestand	74
Ontvangen Literatuur	75
Veldwaarnemingen	76
De zanglijster	78
Waarnemingskaartjes	79
Kor Haan	80

Van de redactie

In deze Korhaan zult u de bijdrage van onze voorzitter op deze pagina moeten missen. De voorzitter is op vakantie. Op veler verzoek plaatsen we achterin de Korhaan deze keer een pagina met waarnemingskaartjes. U hoeft nu dus niet langer bestuursleden of anderen aan te klampen om om waarnemingskaartjes te vragen. De bedoeling is dat u de pagina zo vaak mogelijk kopieert en vervolgens in vieren knipt. En

verder hopen we uiteraard dat u daarna zo veel mogelijk waarnemingen opschrijft en de kaartjes afgeeft op één van de adressen die achterin deze Korhaan staan vermeld.

Wellicht ten overvloede: de kaartjes zijn niet alleen bedoeld voor heel bijzondere waarnemingen. Juist ook van "gewone" vogels hebben we graag aantekeningen in ons waarnemingen-archief.

Boompieper Foto: Frits van Daalen

Fenologie in Gooi en omstreken voorjaar '99

In de vorige Korhaan gaven we een eerste overzicht van de vroegste voorjaarswaarnemingen in onze regio van een aantal zomergasten. De lijst kwam tot stand door de inbreng van waarnemers die zich gemeld hebben via Het Goois Vogelnet. Een artikel over dat Goois Vogelnet staat elders in dit nummer, maar hier alvast de waarnemingslijst. Helaas blijft de wiewaal ontbreken. De met * gemerkte waarnemingen kunnen niet als eerste voorjaarswaarneming gerekend worden. In het geval van de tijtjaf betrof het waarschijnlijk een overwinterend exemplaar; in het geval van de tortelduif moeten we aannemen dat deze er eerder was, maar niet eerder door een waarnemer werd opgemerkt.

PIETER SCHUT

Tabel 1. Fenologie van voorjaarswaarnemingen in het Gooi en omstreken 1999.

Tijtjaf *	1 januari	Bovenmaat, Huizen	R. van Beusekom
Grutto	21 februari	Noordpolder Eemnes	R. van Beusekom
Boomleeuwerik	28 februari	Zuiderheide	P. van der Poel
Roodborstapuit	10 maart	Zuiderheide	P. van der Poel
Zwarte roodstaart	13 maart	Zanderij Hilversum	P. van der Poel
Zwartkop	14 maart	Beetslaan, Hilversum	M. Prins
Boerenzwaluw	14 maart	Naardermeer	J. van Galen Last
	14 maart	Maatpolder Eemnes	P. Spoorenberg
Blauwborst	15 maart	Naardermeer	R. de Wijs
Purperreiger	28 maart	Hilversumse Meent	D.A. Jonkers
Fitis	29 maart	Noordwal, Huizen	R. van Beusekom
Lepelaar	30 maart	Eempolders	A. Driessen
Snor	2 april	Naardermeer	G. Lemmen
Boompieper	2 april	Naardermeer	M. Prins
Oeverzwaluw	3 april	Oud-Naarden	D.A. Jonkers/R. van Dijk
Sprinkhaanzanger	3 april	Oud-Naarden	B. van Poelgeest
Rietzanger	4 april	Ankeveense Plassen	P. Spoorenberg
Huiszwaluw	11 april	Naardermeer	E. de Leeuw/J v Galen Last
Tuinfluter	11 april	Visserij, Naardermeer	R. van Dijk
Visdief	12 april	Havenpier Muiden	R. van Dijk
Braamsluiper	16 april	Oude Haven, Huizen	R. van Beusekom
Zwarte stern	17 april	Havenpier, Muiden	R. van Dijk
Gierzwaluw	18 april	Dammerkade, Ankeveen	D.A. Jonkers
Koekoek	21 april	Naardermeer	D. Laout
Grasmus	27 april	Ankeveen	R. de Wijs
Grote karekiet	1 mei	Naardermeer	G. Lemmen
Nachtegaal	1 mei	Stichtse Brug	R. van Beusekom
Bosrietzanger	7 mei	Karnemelksloot, Hilversum	M. Prins
Tortelduif *	3 juni	Laarder Wasmeer	P. v.d. Poel

Vogelcursisten danken Emmy, Carla en Yves

Met liefde voor - en kennis van vogels hebben zij een respectabel aantal jaren de cursus 'Vogelherkenning' geleid: Emmy Disselkoen, Carla Holzenspies en Yves Vogel. Actief, vertellend en enthousiast.

Nu is het 'vogelstokje' overgedragen aan een andere ploeg. Emmy, Carla en Yves, bedankt voor alles wat jullie ons en de honderden cursisten hebben geleerd. Dat was zeker niet al-

leen maar de naam van de vogels, maar vooral het kijken náár de vogels, het genieten van al wat vliegt, hipt en hopt, het hoe en waar en waarom.

De Volgende Ploeg

Krassen van een Gooise kijker

Jaren geleden is een schrijflijster (Turdus scripsi) op de zandbult die wij het Gooi noemen actief geweest. Dit familielid van mij heeft indertijd helaas het steeds vruchtbaarder wordende biotoop verlaten. Ik heb zijn plaats ingenomen. Penlijster (Turdus penna) is mijn naam.

De vogeladministrateur

Wat hadden de amateurornithologen het vroeger toch gemakkelijk. Van enige organisatie was nauwelijks sprake. Men liefhebberde, noteerde in dagboeken of verzamelde. "Het voorwerp is verzameld" was het eufemisme, wat er op neerkwam dat de vogel geschoten was om hem in de collectie te kunnen opnemen. Een slechte zaak, maar je moet alles in de tijd weten te plaatsen. Hoe anders gaat het er tegenwoordig aan toe. Er wordt op een heel andere manier verzameld. Je bent als vogelaar niet meer veilig. Eigenlijk is het het verstandigst om als "Einzelgänger" vogelend door het leven te gaan. Pallieterend, prikkebenend of pluizend.

Georganiseerd steek je je hoofd boven het maaiveld, wordt je bestookt met onderzoek- en telvragen en voordat je het weet wordt je geleefd door de telcultuur. Je moet wel mee wil je niet als aso worden beschouwd. Met het vastleggen van je waarnemingen begin je eigenlijk al je eigen vonnis te tekenen. De groep mafkezen waarbij je je in een moment van verstandsverbijstering hebt aangesloten zit begerig op je gegevens te wachten en zelf vind je het dan zonde om ze alleen maar in je dagboekjes te hebben.

Een vogeljaar moet je goed volgen, want men wil graag de aankomst- en vertrekdata van die aanbiddelijke zomer- en wintergastjes weten. Noteren dus. Fenologie noemen ze dat dan om het belangrijk te maken. De resultaten wijzen echter uit dat aankomst- en vertrek van

die gasten meestal in de weekenden plaatsvinden!

De "Vogel van het jaar" schijnt ook belangrijk te zijn. Noteren, noteren noteren. De zomer staat bol van activiteiten. Een dag kan beginnen met een broedvogelinventarisatie, waar je wel heel erg vroeg je bed voor uit moet. Zingende vogeltjes intekenen op een kaart. Vroeger op school had je al zo'n hekel aan schrijven en tekenen. Voordat je aan het heerlijk met een laddertje door het bos sjouwen toe bent om pietjes in hun nestkastjes te kunnen begluren, hangt de tong al op je schoenen. Voor de nestkaart moet je bovendien nog tal van gegevens per kast verzamelen. Er mag wel een computer bijgeleverd worden.

Ben je eindelijk thuis, is de brievenbus gevuld met dikke enveloppen die bol staan van formulieren met een stortvloed aan vragen, die afkomstig zijn van een stel betaalde vogelboekhouders. Wat die gasten over je uitstorten is ongelofelijk en een

afkortingen dat zij voor hun onderzoeken hebben: BSP, BMP, SOVON-atlas, noem maar op. Mijn Dikke van Dale ziet geen kans om hier nog iets zinnigs van te maken. Een collega-vogelgek heeft al het stadium bereikt dat hij wartaal begint uit te slaan. Hij vroeg mij of ik zin had hem te helpen met de KNP telling, maar bedoelde de PTT telling.

In herfst en winter hoef je je evenmin te vervelen. Er zijn trek-, watervogel-, ganzen- en steltlopertellingen, want de databases moeten gevuld worden.

Zelfs in je eigen huis ben je niet veilig voor de telboeren. Wat is het toch heerlijk om in een luie stoel te zitten en de vogels in je eigen tuin te noteren! Al die gegevens moet je, voor je ze mag opsturen, wel op formulieren overnemen. Uren, dagen, maanden, jaren worden de gegevens nu al door mij verwerkt tot heil en zegen van de overheid, natuurbeschermingsinstanties, onderzoekers en andere gegevensverzamelaars. Ook hier is weer een afkorting bedacht: de PGO's, Particuliere Gebruikers Organisaties. 's Avonds tuimel ik moe van al dat geregistreer bekaf in bed en droom van vogels die rechtstreeks op computers aangesloten zijn en via de satelliet de plaatsbepaling van hun eigen territorium overseinen. Een fictie want uren later loopt de wekker vroeg af voor de volgende sessie in het vogeltelweekeinde. Ik weet het, ik heb zelf voor deze gekte gekozen en ben vrij om er al dan niet aan mee te doen.

PENLIJSTER

Waar wij al lang op hoopten is uiteindelijk dan toch gebeurd. De ooievaar is als broedvogel teruggekeerd binnen het onderzoekgebied van de vogelwerkgroep. Het laatste broedgeval met uitgevlogen jongen dateerde uit 1943 bij Vreeland. Nu, 56 jaar later, kozen de ooievaars opnieuw een plek bij Vreeland om te broeden.

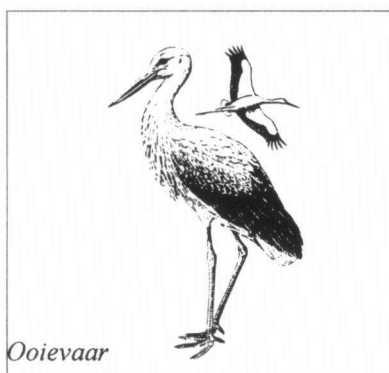
Dick A. Jonkers

Eindelijk weer een broedgeval van ooievaar in de Vechtstreek

Het laatste wilde paar ooievaars dat in Nederland broedde deed dat in 1991 bij Voorst (Jonkers 1991). Voor de verdwijning van de wilde ooievaar uit ons land zijn tal van factoren verantwoordelijk. Hierover is uitputtend gepubliceerd. Samengevat komt het erop neer, dat bedreigingen in het broedgebied (waaronder intensivering van de landbouw), tijdens de trek (jacht, hoogspanningslijnen) en in de overwinteringsgebieden de oorzaak zijn voor de achteruitgang en verdwijning.

De stand daalde na de Tweede Wereldoorlog zo hard, dat de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels (nu Vogelbescherming Nederland) besloot het tij te keren. In 1969 werd een ooievaarsproject gestart, waarbij Zwitserland als voorbeeld werd genomen. Hiervoor werden uit diverse Europese landen, Turkije en Algerije ooievaars geïmporteerd. Deze werden in het moederstation Het Liesveld bij Groot-Ammers als kooivogel gehouden (Hayman et al. 1983). Later werden ook zogenaamde buitenstations opgezet.

Opzet van het project was, dat de jongen vrij mochten uitvliegen en zich later in de omgeving als broedvogel zouden gaan vestigen. Nakomelingen daarvan konden steeds verder

uitzwermen en zich elders in het land gaan vestigen. Men hoopte dat de jongen hun trekdrang zouden verliezen en dat hierdoor de verliezen buiten de grenzen geëlimineerd zouden worden.

De natuur laat zich echter niet dwingen. Het merendeel van de uitgevlogen jonge ooievaars ging toch op trek. Terugmeldingen van geringde vogels gaven aan dat in ieder geval een deel in Afrika terecht kwam. Ooievaars die hun geboortegebied weer wisten te bereiken werden standvogels. Het overgrote deel ging nooit meer op trek.

Inmiddels zijn er al enkele duizenden ooievaars geboren en verblijven er jaarlijks minimaal 500 overwinteraars. Hoewel vroeger ook wel ooievaars overwinterden ging het toen om enkelingen. Er is nu een onnatuurlijke situatie ontstaan, omdat de overwinteraars op veel plaatsen

worden bijgevoerd. In 1998 bedroeg het aantal broedparen ruim 300, waarvan een deel op grote afstand van de buitenstations broedde. Dit lijkt een groot succes, maar we moeten wel in het achterhoofd houden dat aan de leefgebieden van de ooievaars weinig veranderd is en deze niet beter zijn dan voorheen. Van een deel van deze populatie is bekend dat er wordt bijgevoerd; een ander deel lijkt te zijn overgestapt op ander voedsel; veldmuizen en grote insecten vormen dan niet meer het hoofdbestanddeel.

Er is een ander type ooievaar ontstaan dat kenmerken van de wilde soort vertoont en in dit licht moeten we de nieuwe vestiging zien. Overigens is Vogelbescherming momenteel bezig te stoppen met het fokken van ooievaars. Het Liesveld krijgt een andere bestemming en ook de buitenstations zullen in de toekomst verdwijnen. De ooievaars zullen het zelf moeten redden. De aandacht wordt nu op onderzoek naar en verbetering van de leefgebieden gericht.

Gool en omstreken

Het bovenstaande geeft al aan, dat het hele jaar door op tal van plaatsen in ons land, dus ook in het Gooi, de Vechtstreek en Eemland ooievaars kunnen worden waargenomen. In het Gooi

en omstreken is het aantal waarnemingen de laatste decennia sterk toegenomen. Dit kan aan de hand van het volgende voorbeeld worden geïllustreerd. Vanaf de vorige eeuw tot 31 december 1985 zijn 115 waarnemingen bekend met in totaal 220 exemplaren. Vanaf die datum tot en met 31 december 1998 waren dat al 63 waarnemingen met in totaal 117 exemplaren, waarbij nog niet het aantal van 19 exemplaren is geteld dat van februari tot en met augustus 1998 was ingezonden (archief Vogelwerkgroep). De reactie op de aanwezigheid van ooievaars is te voorspellen, zeker als er met nestmateriaal wordt gesleept. Men wil een nest gaan bouwen! In de gevallen van Kortenhoef/s-Graveland en Muiderberg was dat reëel. Voor zover bekend staan er nu op de volgende plekken nesten: 's-Graveland op de landgoederen (2), Hilversumse Bovenmeent, Vreeland in de polder Dorssewaard, Breukeleveen bij de eendenkooi en in de Noordpolder te Veen in de Eempolders. Midden in Nigtevecht staat ook een nest. Dat is al heel oud en vroeger ook bewoond geweest.

Vreeland

Het is heel verrassend dat 56 jaar na dato weer een broedgeval in Vreeland plaatsvindt. Het dorp herbergde dus niet alleen het laatste broedpaar in de regio, maar eist ook de eer op van het eerste broedpaar na vele decennia. De eerste waarnemingen van het paar stammen al van voor november 1998, toen zij zich langs de Vecht ophielden. Daar zwierven zij in de omgeving rond en belandden in januari 1999 uiteindelijk ook in Nederhorst den Berg. Ons lid Peter de Winter geloofde zijn ogen niet toen hij op het lage platte dak

van het schuurtje van zijn overbuurman Herman van Rossum doodgemoedereerd twee ooievaars zag staan. Beide dieren waren handtam en bedelden om voedsel, dat in de weken erna in de vorm van slachtafval, afkomstig van de plaatselijke slager werd verstrekt. Het afwijkende bedelgedrag is te verklaren uit hun levensloop. Deze kon worden uitgedroogd omdat beide ooievaars geringd waren. Hierover later meer. Half februari begonnen de ooievaars nestmateriaal naar de schoorsteen te slepen. Hiervoor werden takken gebruikt. In overleg werd besloten om aan de overzijde van de Vecht in een hoge wilg een nest aan te bieden als de ooievaars in maart nog aanwezig zouden zijn. Verder werd geadviseerd om te stoppen met voeren. Dat was makkelijker gezegd dan gedaan want het resultaat was, dat een van de twee geregeld tot bij de keukendeur kwam om voedsel. In maart bleven zij soms een tijd achtereen weg en werd uit Vreeland gemeld dat zij daar weer zaten. In april kwamen zij beide of alleen ongeregeld op hun oude stek in Nederhorst den Berg. De oorzaak van hun afwezigheid blijkt het nestelen op een half afgezaagde populier bij Vreeland te zijn. Ook nu nog komt af en toe een van de twee langs, maar zij vangen geregeld (figuurlijk) bot. Als ik dit schrijf is het begin mei en er wordt gebroed. Als het broedproces goed verloopt zijn er over enige weken jongen. In een van de volgende Korhanen zal het paar opnieuw in de aandacht staan.

Burgerlijke stand

Beide ooievaars dragen aluminium ringen met de inscriptie Vogeltrekstation Arnhem Holland. Deze bevinden zich boven het loopbeen (dus hoog) en zijn zelfs met een verrekijker goed

afleesbaar. Een heeft aan de andere poot een witte plastic ring met een verticale zwarte streep en een J. De aanwezigheid van deze ring wekte bevreemding, want in Nederland worden geen plastic ringen omgelegd. Het ooievaarsstamboek bracht uitkomst. Deze vogel met ringnummer 2736 was in 1995 als nestjong in St. Jansklooster (Noordwest-Overijssel) geringd. Dit jong is na het uitvliegen op trek gegaan en werd op 24 augustus 1995 opgevangen in Emporta, Taragon (Spanje). Als reden werd opgegeven: "liep het verkeer te regelen". Een bermtourist dus. Later is hij losgelaten in Parc Natural Aiguomolls de l'Empada. Intussen was de plastic ring toegevoegd. Tot zijn verschijning in Vreeland was niets meer van deze vogel vernomen. Herman van Rossum beschouwt hem als het mannetje en heeft hem de naam Harry gegeven. De andere ooievaar, die Henriëtte wordt genoemd, heeft het nummer 1650. Deze ooievaar was in 1993 in het Liesveld, Groot Ammers (Zuid-Holland) geringd als jong van een vrijvliegend paar. In een van de maanden erna is hij (of zij) om een of andere reden ergens gevangen en toen in het buitenstation Ommeren in de Betuwe ondergebracht. Hij/zij was daar op 13 december 1993 nog aanwezig. Na het loslaten verbleef hij op 8 april 1997 en 9 augustus 1997 bij Kreileroord, Wieringen. Sindsdien was er niets meer van gehoord. Beide vogels zijn dus enige tijd in mensenhanden geweest en verzorgd en dit uit zich in een extreem tam gedrag.

Literatuur

Hayman, P., D.A. Jonkers & P. van Zalinge 1983. Ooievaars in Nederland. Oberon, Haarlem. 117 p.
Jonkers, D.A. 1991. Nederland na 1991 nog ooievaarsland? Het Vogeljaar 39(6)

Het Goois Vogelnet is de snelle e-mailservice van de Vogelwerkgroep Het Gooi en omstreken. Via deze (gratis) e-mails word je op de hoogte gehouden van bijzondere waarnemingen in het werkgebied. Omdat die waarnemingen ook interessant zijn voor *digibeten* hierbij een overzicht van discussies en bijzonderheden die in de afgelopen maanden Het Goois Vogelnet bezighielden.

Pieter Schut

Steeds meer bijzonderheden bekend via Het Goois Vogelnet

Ooit was er het idee om elkaar via een telefonische estafette te alarmeren op momenten dat bijzondere vogels gesignaleerd werden in het Gooi. Het kwam er nooit van. Via e-mail lukt het wel. Nu al twee jaar zijn we bezig met het Goois Vogelnet en inmiddels hebben meer dan zeventig vogelaars deze simpele maar doeltreffende methode ontdekt om de laatste nieuwtjes uit te wisselen.

Het aardige is dat er naast meldingen van bijzonderheden, ook steeds meer discussie ontstaat. Bijvoorbeeld over tendensen. Waar is de bonte kraai gebleven in onze regio? De tortelduif? De wielewaal? Via het Goois Vogelnet lukte het dit jaar door het doorgeven van de vroegste waarnemingen ook weer eens om een fenologie te maken van de zomergasten in ons werkgebied (Zie elders in deze Korhaan).

Baardgrasmus, buidelmee, roze spreeuw en nachtegaal kwamen voorbij. Daarnaast wisselen Gooise Vogelnetters internetadressen van vogelsites en nieuwtjes over vogel-computerprogramma's uit.

Leden en niet-leden kunnen zich aansluiten bij het Goois Vogelnet. Van waarnemingen die niet-leden aandragen worden waarnemingskaartjes ge-

maakt voor ons vogelwerkgroeparchief en door oproepjes en aankondigingen van excursies wordt er ook geprobeerd om van niet-leden, leden te maken. De enige voorwaarde aan alle aangesloten vogelaars is, dat ze actief meedoen, door hun waarnemingen bij het centrale adres pieter.schut@wxs.nl aan te melden. Via dit adres kunnen ook nieuwe geïnteresseerden zich aanmelden. Een samenvatting nu van de bijzon-

derheden van de afgelopen maanden.

Grote zilverreiger

Enige jaren geleden werd er met zekerheid een broedgeval van de grote zilverreiger in het Naardermeer vastgesteld. Rombout de Wijs heeft vermoedens dat er nieuwe pogingen worden gedaan. Op 31 maart meldde hij een mogelijk broedgeval in wording in de reigerkolonie nabij de Visserij van het Naardermeer. Rob Kloosterman en Ida van An del zagen op 29 maart een grote zilverreiger langs de spoorlijn door het Naardermeer.

Op 7 april ging Rombout twijfelen aan de serieuze bedoelingen van de zilverreigers, nadat hij nader onderzoek had ingesteld: "Ik ben er nog speciaal een boom voor ingeklommen, maar zonder succes. Van daaruit kon ik wel de vorige broedgevallen bekijken (op enige afstand natuurlijk), maar nu was er zelfs geen enkel reigernest meer van die plek te zien. De bomen zijn misschien te hoog geworden, of de kolonie is wat verplaatst."

Diverse vogelaars zagen gedurende lange tijd dit voorjaar een grote zilverreiger in de Eempolders. De vogel bevond zich afwisselend in de Maat-

polder en de Noordpolder te Veld. Het is zo goed als zeker dat dit exemplaar hier heeft overwinterd.

Piet Spoorenberg heeft wel een verklaring voor de aanwezigheid van steeds meer bijzondere vogels in de Eempolders: "Grote zilverreiger en andere waarnemingen in Noordpolder te Veld, Noordpolder te Veen en de Maatpolder zijn de resultaten van een aangepast peilbeheer, dat nu goed zichtbaar wordt. Er is veel ondiep water en dras-plasgrasland. Dit trekt grote groepen vogels aan, zoals ganzen en steltlopers". Bijzonder was ook de waarneming van een kleine zilverreiger op 25 mei en enkele dagen daarna gezien in de Hilversumse Bovenmeent.

Roodhalsgans

Diverse vogelaars zagen tussen 10 en 15 mei een roodhalsgans rond het Naardermeer zwerven. Hierbij het verhaal van Ricardo van Dijk: "In de Nieuwe Keverdijkse Polder, waar het Laarzenpad doorheen loopt, zat tussen een groep van negen knobbelzwanen een roodhalsgans. Dit dier was niet geringd en zeer mooi van verenkleed. Voor deze soort een zeer late waarneming. Je kunt er over twijfelen of dit wel een wilde vogel is. Het dier was niet erg schuw, maar zocht wel een andere groep grote vogels op om tussen te foerageren. Normaal kun je ze tussen grote groepen

ganzen aantreffen, maar die groepen zijn er nu niet meer, en dan blijft een groep knobbelzwanen als alternatief over. Op zaterdag 15 mei was de roodhalsgans nog steeds aanwezig op dezelfde plaats. Langs de Keverdijkse Polderweg (bij de dierenarts) zong een spotvogel".

Eerder dit voorjaar had Anco Driessen ook een roodhalsgans: "Op vrijdag 5 maart 1999 om ongeveer 12.00 uur heb ik tussen een groep van enkele duizenden kolganzen, een roodhalsgans en een Indische gans ontdekt. Ook liepen er enkele door Dick Jonkers geringde kolganzen tussen. De groep ganzen liep te grazen in de Eempolder, rechts van het doodlopende deel van de Cors Rijkseweg. Dit is het deel tussen de zomerdijk en de Eem. Waarschijnlijk is dit bij de meeste vogelaars wel bekend. Kort daarvoor zag ik in hetzelfde gebied bij een van de waaien/wielen langs de zomerdijk in de richting van het gemaaltje van de Gooiergracht een ijsvogel. Wel niet zo'n heel bijzondere vogel, maar wel leuk vind ik. In deze tijd van het jaar is het beslist aan te bevelen eens een bezoek te brengen aan dit gebied. Vooral het baltsgedrag van de daar aanwezige vogels is een leuk schouwspel", aldus Anco Driessen.

Steltkluit

Een mooie en bijzondere ervaring deed Marijn Prins: "Ik heb namelijk op 7 mei 1999 twee steltkluten (mannetje en vrouwtje) prachtig gezien in de Hilversumse Bovenmeent. Vanachter dat roestige, modderne kijk-

scherm heb ik ze van 13:50 tot 15:00 uur gezien. Eerst zaten ze helemaal aan de andere kant van de plas, maar ze kwamen al gauw steeds dichterbij, vooral foeragerend aan de linkerkant van de plas (vanachter het scherm vandaan gezien) en af en toe een stukje vliegend. Schitterend! Om 13:55 uur paarden ze! (Houdt dit automatisch een poging tot broeden in?) Het mannetje had een glanzend zwarte rug en vleugels, het vrouwtje had een dofbruine rug. Beide hadden een vage tekening op kop en hals. Ze maakten geen geluid. Overigens maakte een medewerker van Natuurmonumenten me er een uur eerder al op attent dat iemand er de avond ervoor al één gezien had". Tot zover Marijn Prins op 7 mei. De steltkluten werden hierna niet meer gezien in de Bovenmeent, dus van broeden is het niet gekomen. Ook niet door de lepelaars, die ook regelmatig hier in kleine groepjes foerageren.

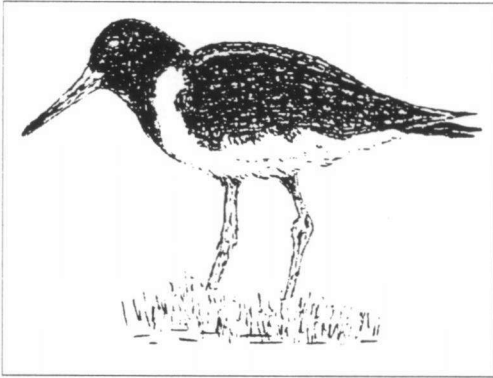
Ooievaar

Tot broeden in ons werkgebied kwam wel voor het eerst sinds decennia de ooievaar. Zie voor de details hierover elders in deze Korhaan het verhaal van Dick Jonkers. Via het Goois Vogelnet kwam Dick in contact met Peter de Winter. Peter schreef op 30 januari het volgende: "Ik woon in Nederhorst den Berg om precies te zijn in Overmeer aan de Vecht. Sinds een aantal weken huist er op de daken van onze schuren en huizen een "ooievaarsechtpaar". De vogels zijn geringd en trekken veel bekijks van voorbijgangers. Ze worden door een buurman gevoerd met stukjes vlees en verschijnen iedere ochtend rond een uur of tien en vertrekken rond een uur of vijf. Alleen

Roodhalsgans

Tekening: Roy Slaterus

Scholekster

bij harde wind of mist verschijnen ze niet.

Mijn vraag is: Bestaat er een mogelijkheid om een nest voor de beesten op te richten? Aan de overkant van de Vecht wordt door de beide vogels in de weilanden gefoerageerd en daar is ook genoeg ruimte voor het neerzetten van een paal met b.v. een wiel. Aan de overkant woont ook de heer Bruna, (juist ja, de voormalige directeur/eigenaar van de uitgeverij). Hij heeft een aantal jaren geleden een stuk grond ter beschikking gesteld voor een ecologische club. Vandaar dat o.a. de scholekster hier weer terug is. Het zou misschien succes hebben als de vogelwerkgroep contact met hem opnam om na te gaan of hij bereid zou zijn, zo'n paal op zijn terrein te willen plaatsen."

De nestpaal kwam er dus en deze actie had succes. Ook een vraag om een paal bij een boederij bij Driemond te plaatsen is serieus onderzocht. Half juni werd er ook langs de Karnemelksloot bij het Naardermeer een ooievaar gezien op het daar geplaatste nest. Welk resultaat dit heeft opgeleverd was tijdens het schrijven van deze bijdrage nog niet te zeggen.

Meeuwen

Tenslotte enkele bijdragen van Ruud van Beusekom, die zichzelf omschrijft als *larofiel*,

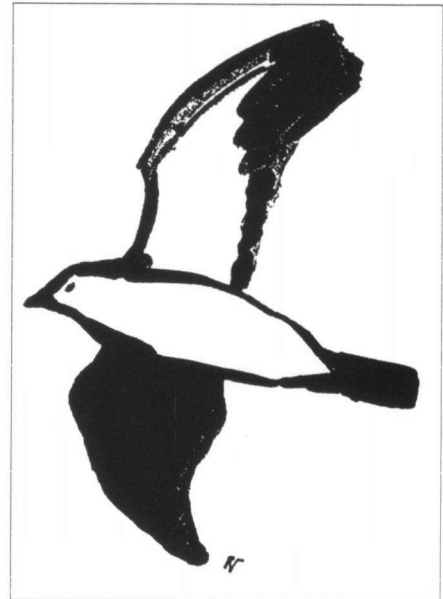
meeuwengek. Ruud meldde o.a. de waarneming van een stormmeeuw in geheel juveniel kleed op 12 januari 1999 aan de Gooise Zomerkade in Huizen. Dit is zeer zeldzaam. Hoewel veel eerste-winter stormmeeuwen nog wel enkele juveniele mantelveren hebben in deze tijd, is een geheel ongeruide mantel en scapulars zeer

ongewoon. Ook de veren van kop, hals en buik waren nog juveniel! Dat terwijl er ook al stormmeeuwen zijn van dezelfde leeftijd die een zeer gesleten eerste-winterkleed hebben en al na de eerste zomer ruien.

Ook enkele andere leuke wetenswaardigheden van Ruud willen we u niet onthouden:

"Leuke staaltjes van kleptoparasitisme zijn te zien op het Gooimeer. Daar foerageren grote groepen meerkoeten op driehoeks-mosselen. Zilvermeeuwen en stormmeeuwen proberen steeds het voedsel te stelen van de meerkoeten, en dat lukt ze vrij aardig. Uit mijn waarnemingen blijkt, dat zilvermeeuwen hier méér succes mee hebben, naarmate ze ouder worden. Ook hebben ze meer succes bij windstil weer dan bij harde wind. Kokmeeuwen zwemmen steeds rond bij groepjes brilduikers die op het Gooimeer foerageren. Als deze boven water komen, wervelen ze voor mij onbekende voedseldeeltjes op, die de kokmeeuwen oppikken. Ze kleptoparasiteren niet op de brilduikers.

Meer Meeuwenpraat: niet iedere geelpotige zilvermeeuw is een geelpootmeeuw! Op 30 januari zag ik twee geelpotige adulte zilvermeeuwen. Een grote, adulte *argentatus*, met opvallende kopstreping, een platte kop, een lichtgele snavel, een vrij donkere mantel (ongeveer even donker als stormmeeuw), en zeer veel wit op de toppen van de handpennen behoort waarschijnlijk tot de populatie die aan de noordkust van Noorwegen broedt. Een andere had een spierwitte kop, geen dwarsband op P5, en grote witte top op P10, een mooie blauwgrijze mantel en een feloranje oogring. Deze vogel zou heel goed uit het Baltische gebied kunnen komen, waar dit type veel voorkomt in de populatie aldaar", aldus Ruud van Beusekom, één van de vele trouwe leveranciers van nieuws aan het Goois Vogelnet.

Zilvermeeuw Tekening: R.Velikamp

Wie het nieuws van Het Goois Vogelnet ook wil ontvangen, kan zich aanmelden door een e-mail te sturen naar pieter.schut@wxs.nl. Het nieuws van het Goois Vogelnet bekijken kan ook via internet, via de site van de vogelwerkgroep (in constructie). Zie voor adres achterin deze Korhaan.

Blauwe reigers en mensen hebben wat met elkaar. Het is een soort haat-liefdeverhouding. Er zijn mensen die ze vertroetelen en aan de andere kant zijn er ook die ze moeiteloos om zeep helpen. In deze bijdrage worden relaties van mensen met onze vogel van het jaar uit de doeken gedaan.

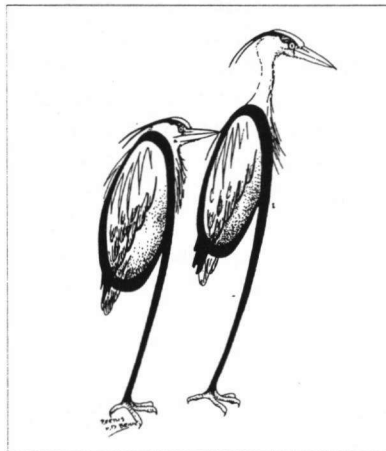
Dick A. Jonkers

Blauwe reigers en mensen

Een zo grote opvallende vogel die zich nogal eens in de nabijheid van mensen ophoudt, valt onmiddellijk op. Niet alleen door zijn uiterlijk, maar ook door zijn gedrag. Van de blauwe reiger zijn tenminste 23 volksnamen bekend (Blok & Ter Steege 1995). De wetenschappelijke naam is *Ardea cinerea*, wat zoveel betekent als asgrijze reiger. Het voert te ver om hier alle volksnamen weer te geven. Enkele opmerkelijke zijn aalreiger, visreiger, vishouwer, schijtreiger, schreeuwer, ome Kees en blauwe Jaap.

In de plantenwereld heeft men aan een aantal soorten geraniumachtigen de naam reigersbek gegeven. Dit zijn de gewone reigersbek, grote reigersbek en welriekende of muskusreigersbek. Zij hebben hun naam te danken aan het uiterlijk van hun vijfkleppige splitsvrucht met stekelvorm, die ontstaat nadat de bloemblaadjes zijn afgevallen (Kleijn 1970). De gelijkenis met een reigersbek is treffend.

Er zijn diverse gezegden waarin de reiger aan bod komt. Schijten als een reiger verwijst naar dunne ontlasting; afgaan als een reiger naar een bijzonder slecht figuur slaan of een nederlaag lijden. Zich als een reiger op het ijs voelen duidt op ongemak en het mager als een reiger zijn spreekt voor zich. Enkele dichters hebben zich door de blauwe reiger laten in-

spireren, zoals J. Bernlef, Chr. J. van Geel en Hans Warren. Van Geel heeft zich laten leiden door een voedselzoekende reiger:

Een reiger loopt voorzichtig op hoge poten door de sloot en brengt zijn spieden ook als het donker is als witvis aan het licht

Reigers op het menu

Als we het voedsel van de reiger -waaronder veel vis- bekijken, lijkt het dat een reiger helemaal niet smakelijk is. Een gedachte die niet juist is, want reigerbouten zijn eetbaar en schijnen in vroeger eeuwen menig adellijke dis opgeluisterd te hebben (Blok & Dybbro 1980). Bij opgravingen in menselijke nederzettingen uit de prehistorie, bronstijd en de Middeleeuwen zijn vondsten van resten van blauwe reigers gedaan (Clason

1977). Hoe men de reigers in later tijden verschalkte wordt door Huizinga (z.j.) verhaald. Hij verwijst naar Schlegel, die over het Soerensche woud in Gelderland schrijft. Dit bos lag ver van het water temidden van uitgestrekte heidevelden, waar men kon paardrijden. In de bomen broedden "duizenden" reigers waar met valken op werd gejaagd. De jacht werd tot 1854 jaarlijks in juni-juli op grote schaal uitgeoefend. Dit vluchtbedrijf telde vroeger in Europa tal van beoefenaren.

Het bezit van een kolonie was blijkbaar van zo'n groot belang dat er een vermelding is uit 1298 van een kolonie uit Amstelland, waarover tussen de erfgenamen van Floris V een twist uitbrak (Blok & Dybbro 1980). Voor de reigerjacht werden speciaal afgerichte reigervalken gebruikt. Van Dale's woordenboek vermeldt een zogenaamde reigerpijp. Een apparaat dat bestond uit twee door draad samengebonden stukjes vlierhout, die bij het africhten van reigers als jachtvogels aan hun bek werden gestoken. Deze beschrijving zou er op kunnen wijzen dat reigers gebruikt werden om voor de mens buit te verzamelen.

Reigers in de gemeente

De vroegere gemeente Ankeveen voerde een blauwe reiger

in het gemeentewapen en dat is ook bij Heerhugowaard het geval. Dit wijst erop dat er eertijds blauwe reigers binnen de gemeentegrenzen voorkwamen. Bekende kolonies binnen de bebouwing zijn bijvoorbeeld Franckendael en het Oosterpark in Amsterdam. De aanwezigheid van stadsreigers kan tot bizarre avonturen leiden en daar wordt in de pers regelmatig aandacht aan geschonken. Zo stapte eens een blauwe reiger een Haagse tapijtenzaak binnen (Blok & Dybbro 1980). De foto's die verschenen zijn over reigers die geduldig bij stadvijvers of andere wateren binnen de bebouwing naast hengelaars op een visje staan te wachten, zijn haast niet meer te tellen. Een hengelaar vertelde dat zij de dobbers goed in de gaten houden. Bij heftige rukken die op kleine vis kunnen duiden, tonen zij belangstelling. Bij langzame bewegingen van mogelijk grote vissen verflauwt de aandacht.

Tuinvijvers staan sterk in de belangstelling door de aanwezigheid van goudvissen die ongeveer de maten hebben (5-15 cm) die interessant zijn. Ruim voor de tuinbezitters wakker zijn, is zo'n op tuinvijvers gespecialiseerde reiger al langs geweest. Het zijn ideale vangplaatsen, lekker klein en eens in de zoveel tijd weer verse vis. De veel verkochte plastic blauwe reigers als afweer zijn geen goede remedie. Dubbeltjesgaas over de vijver gespannen draden of fijnmazig net zijn de enige zaken die helpen. Maar het is geen gezicht.

Overlast en schade

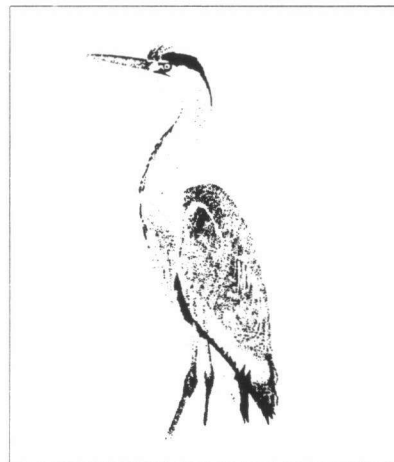
De naam schijtreiger is niet overdreven. Alles wat zich onder

de nesten bevindt kan bevuild worden en als dat bijvoorbeeld een auto is, is de eigenaar daarvan beslist niet blij. Gelukkig is de mest niet bijtend, zoals bij aalscholvers. Bij het Oosterpark in Amsterdam zijn bij de kolonie borden geplaatst. Voor schade aan bomen hoeft niemand bang te zijn. Op plekken waar al vele jaren kolonies van blauwe reigers aanwezig zijn, staan de bomen er nog steeds vitaal bij. Op langdurig bewoonde plaatsen kunnen wel in de bomen zogenaamde bladvensters ontstaan. Deze hebben echter ook weer het voordeel dat de bodem mineralenrijker wordt (Blok & Dybbro 1980).

In sommige gevallen kan bij commercieel geëxploiteerde visvijvers schade optreden, doordat grote aantallen blauwe reigers naar deze open voerbakken toekomen. Om dit euvel te bestrijden worden door de overheid nog steeds afschotvergunningen verstrekt. Afschieten heeft weinig zin want er zullen steeds weer nieuwe exemplaren ontdekken dat er wat te halen valt. Het overspannen van de vijvers met draden en het ontoegankelijk maken van de oevers zijn de enige effectieve oplossingen.

Literatuur:

- Blok, A. & T. Dybbro 1980. De Blauwe Reiger. Kosmos, Amsterdam 79 p.
 Blok, H. & H. ter Steege 1995. De Nederlandse volksnamen en hun betekenis. Leidschendam/Waalre; 23-24.
 Clason, A.T. 1977. Jacht en veeteelt van prehistorie tot middeleeuwen. Fibula-Van Dishoeck, Haarlem; 203-206.
 Deel, T. van z.j. De Vogel. Themapoëzie deel 1. Erven Thomas Rap, Baarn.
 Huizinga, S.P. (z.j.) Het leven der dieren (naar A.E. Brehm). De Vogels. Tweede deel. Tweede druk. Van Belkum, Zutphen. 555 p.
 Kleijn, H. 1970. Planten en hun naam. Meulenhoff, Amsterdam; 124.

Blauwe reiger Tekening: Awie de Zwart

Boek over braakballen

Bij de KNNV Uitgeverij is verschenen: Braakballen pluizen, een eenvoudige handleiding voor het herkennen van zoogdierschedels in braakballen van uilen, door Kees Kapteyn. Braakballen van uilen lenen zich bij uitstek voor onderzoek naar kleine zoogdieren. Tot nu toe bestond er echter nog geen praktische handleiding die mensen bij het pluizen begeleidt. 'Braakballen pluizen' stelt iedereen in staat om zoogdierschedeltjes uit braakballen van uilen aan de hand van gemakkelijk zichtbare kenmerken op naam te brengen. Het boek bevat een overzichtelijke determinatiesleutel met duidelijke detailtekeningen. In de inleiding vindt de lezer nuttige algemene informatie (b.v. hoe gegevens te registreren op formulieren en wat ermee te doen) en interessante informatie over uilen: waar broeden ze, hoe jagen ze en waaruit bestaat hun menu.

(Aantal pagina's: 36. Prijs: fl. 12,50). Te bestellen door overmaking van fl. 12,50 + fl. 7,50 verzendkosten op girorekening 13028 ten name van KNNV Uitgeverij, Utrecht. Vermeld op de overschrijving "bestelling D30 Braakballen". Ook verkrijgbaar bij de betere boekhandel.

Elk jaar op Koninginnedag komen de gierzwaluwen terug uit Afrika. Eigenlijk zijn ze er al eerder. Dit jaar werd de allereerste al op 17 april in de Amsterdamse Waterleidingduinen gezien. Bij ons in de regio een dag later bij de Dammerkade. Maar op Koninginnedag, als veel mensen de straat op gaan, vallen ze ineens op.

Marion de Boo

De Gierzwaluw is weer terug

Ringonderzoek laat zien dat gierzwaluwen het liefst jaar in, jaar uit onder dezelfde dakpan broeden, soms wel tientallen jaren lang en altijd met dezelfde partner. Op de trek verliest zo'n paartje elkaar uit het oog, maar na 10.000 kilometer vliegen komen ze elkaar weer tegen in dat knusse oude pandje met de rommelige, scheefliggende of halfkapotte dakpannen. Helaas worden zulke pandjes massaal gesloopt, of van onbewoonbare, betonnen sneldekkpannen voorzien. Hele kolonies worden dakloos door de stadsvernieuwing. De woningnood onder gierzwaluwen stijgt schrikbarend, meer dan de helft van de vogels heeft geen eigen nest.

"Mensen zeggen vaak tegen mij dat ik me niet zo'n zorgen over die gierzwaluwen hoeft te maken, want ze zien ze almaar rondjes vliegen", zegt Marjos Mourmans van de Stichting Gierzwaluwenwerkgroep Nederland. "Maar die vogels die in mei nog rondscheren zijn wanhopig op zoek. De beste plekjes zijn al door de vaste broedparen bezet. Zodra die terugkomen kruipen ze op hun oude nest en laten zich nauwelijks meer zien. De rest blijft het hele seizoen op zoek naar een plekje. De verhouding tussen broedende en niet-broedende dieren in de populatie is helemaal scheef!". Vogels die geen eigen nest bezitten, vliegen 's morgens en 's avonds hun vaste rondjes langs

de kolonies in de buurt in de hoop dat er ergens een plaatsje vrijkomt, bijvoorbeeld omdat de vaste bewoner is verongelukt. Vinden ze een plekje, dan onthouden ze dat en keren het volgend jaar extra vroeg terug. Ze broeden pas na hun derde terugkeer uit Afrika, maar gaan al eerder op zoek. Knutselaars hebben de prachtigste nestkastjes ontworpen. Toch staan die jarenlang leeg. Vermoedelijk snappen de vogels gewoon niet wat de bedoeling is. Ook Chris Mulder uit Eindhoven had al acht jaar drie kunstnesten aan zijn dakgoot hangen. Twee jaar geleden hing hij een klein speakertje, een 'tweeter', tussen de kastjes op

en verbond deze via een draadje met een cassette-recorder binnenshuis. Zodra hij gierzwaluwen voorbij zag zwieren, startte Mulder een bandje met koloniegeluiden. Of mooier nog, de lokroep van een ongepaarde vogel op zoek naar een partner. Zwitserse vogelaars hadden al een paar jaar goede ervaringen met deze loktechniek.

"Het was een slechte mei-maand. Ze vlogen eerst veel te hoog om iets te horen", vertelt Mulder. "Maar op 24 mei, toen ik 's avonds de auto binnen zou zetten, kwam er ineens een groepje van vijf heel lawaaiig overscheren. Ik holde naar zolder, startte het geluid en binnen vijf minuten hingen ze met z'n drieën aan dat speakertje. Ik heb buiten staan kijken tot het helemaal donker was. Eentje is blijven slapen. Misschien was hij van dat broedpaartje dat jarenlang verderop in de straat zat. Dat huis was in maart afgebroken."

Een jaar later hing Mulder in de nestkast een minuscuul infraroodcameraatje op. Zijn aanstaande schoonzoon zit in de beveiliging. "Dat jaar kwamen ze al op acht mei aan. In de huiskamer op mijn tv-toestel kon ik precies zien wat ze deden. Op een vrijdag, toen ik thuiskwam, was in die nestkast ineens een geweldig gevecht aan de gang tussen drie gierzwaluwen. Het duurde ruim twee uur. Ze grepen elkaar bij

de klauwtjes en bij de bekken en hakten op elkaar in. Één zwaluw, die ik herkende aan zijn enigszins geknakte slagpen, vertrok." De volgende dag lag er ineens een eerste eitje in het nest. Leuk, dacht Mulder, alleen een beetje onverwacht. "Op dat moment zag ik een gierzwaluw, vermoedelijk de eigenaar van de nestkast, binnenkomen die het eitje in zijn bek pakte en in een hoek smeed. Een uur later lag het in een andere hoek, daarna wéér in een andere hoek

en tenslotte kapot op straat. Vermoedelijk was er een vreemd paartje met hoge leg-nood binnengedrongen." Intussen stonden de twee buurkastjes nog leeg, al vloog daar weleens een vogel op aan. In de kast waar om geknokt was groeiden tenslotte twee jongen op. Op 2 augustus vlogen ze uit. Chris Mulder heeft het allemaal gefilmd. "Dit jaar hoop ik ook hun aankomst vast te leggen, al mijn spullen staan pa-

raat. Ik zag twee dagen geleden al gierzwaluwen in de stad." Hij kan zich goed voorstellen dat de vogels, die met een vaartje van zo'n 60 kilometer voorbij razen, de kastjes vaak niet opmerken. "Daarom probeer ik dit jaar iets nieuws. Ik heb witte poepstrepen onder de nesten geschilderd. Misschien ziet het er dan wat meer bewoond uit. Je weet maar nooit."

(Overgenomen uit NRC Handelsblad van 3 mei 1999)

Half juni is een mooie tijd om ransuilen te kijken. De jonge ransuilen hebben dan vaak net het nest verlaten. In het Baarnse bos broeden jaarlijks meerdere paren (in 1998 waren er 3-4 broedsels). Het leek de excursie-commissie daarom een goed idee, om hier een avondexcursie aan te wijden.

Piet Spoorenberg

Uilenexcursie in Baarnse Bos

Op 16 juni om negen uur 's avonds hebben zich ongeveer 35 nieuwsgierigen verzameld. Het is een prachtige zwoele zomeravond. Helaas moet ik de mensen al direct teleurstellen. Juist dit jaar 1999 zijn er geen ransuilen tot broeden gekomen in het Baarnse Bos. En dat terwijl ik begin mei twee paren baltzend had waargenomen. Nesten zijn ook niet gevonden. Ideeën over de oorzaken van het verdwijnen van de ransuilen hebben we genoeg. Mogelijke predatie door bosuilen of havik worden het meest genoemd. Maar zolang dit niet echt is vastgesteld, blijft het gissen. Bosuilen hebben in het Baarnse Bos wel met groot succes gebroed in 1999. Uit twee nesten zijn gezamenlijk 9 tot 10 jongen uitgevlogen. Deze jongen zijn halverwege juni echter al behoorlijk zelfstandig aan het worden en verspreiden zich verder

van het nest. Vervolgens worden ze door de ouders uit het territorium verjaagd. Bosuilen worden echter later op de avond actief in vergelijking met ransuilen. Dit maakt het minder gemakkelijk om ze goed te zien. Dit mag de pret niet drukken. Voor de meeste van de deelnemers is het waarnemen van jonge bosuilen een nieuwe ervaring. Het verkouden snotterig gepiep van de jonge bosuilen en de spanning van het mogelijk kunnen zien van deze vogels veroorzaakt een prettige ingehouden opwinding in de groep. Het bos heeft gelukkig ook nog meer te bieden voor de natuurminnende vogelaars. Een prachtig afwisselend gemengd bos met veel oude bomen, open plekken, struik- en kruidlaag. Dit levert naast een fraai sprookjesachtig boslandschap ook veel leuke vogels op. We

horen de boomvalk terwijl hij ergens in een hoge top in de zon zit. Deze broedt hier jaarlijks. De nesten van sperwer en buizerd bezoeken we niet, om verstoring te voorkomen. De kuifmees laat zijn 'tsjrrup' horen en zijn clowneske kopje zien. Maar ook genieten we van het onovertroffen zangtalent van de zanglijsters. Zonder dat we het in de gaten lijken te hebben is het ineens elf uur geweest en staan we weer buiten het bos. Gaaf man!!!

Bosuul Tekening: Corrie van der Baan

Op 23, 24 en 25 april zijn bijna vijftig leden van de vogelwerkgroep afgereisd naar het Lauwersmeergebied voor een excursieweekend. Het zou een prachtig weekend worden, waarbij alle records werden gebroken.

Ricardo van Dijk

Lauwersmeer: topexcursie die alle vogelrecords breekt

Het excursieweekend zou op vrijdag 23 april om 10.00 uur beginnen. Dat betekende voor de meeste deelnemers vroeg uit de veren op vrijdag, want een deel van de deelnemers ging op eigen initiatief kamperen bij de kampeerboerderij, en moest dus 's ochtends eerst nog de tent opzetten. Enkele deelnemers waren al op donderdag gearriveerd in Vierhuizen, en maakten de arriverende deelnemers al lekker met wat ze al op die donderdag gezien hadden. De deelnemers die niet kampeerden sliepen op de kampeerboerderij in slaapzalen. Nadat iedereen was uitgepakt en ingericht, stond iedereen te popelen om te vertrekken op de gehuurde fietsen. Joke van Velsen hield haar welkomstwoord, en de deelnemers werden in vier groepen ingedeeld. Onder tusschen waren de meest fanatieke al in de bosjes rond de kampeerboerderij aan het speuren naar leuke vogels. Alle fietsen werden volgepakt met eten, kleding en telescopen en we konden op pad. Die vrijdag was het schitterend weer. Op zaterdag hadden enkele groepen een korte bui gehad, maar daarna scheen het zonnetje weer. Ook zondag was een schitterende dag. Doordat er ook vrijwel geen wind stond, kon er ook vrij makkelijk gefietst worden en waren de vogelomstandigheden perfect (thermiek

voor roofvogels, geen storende wind/regen voor zangvogels). Toen iedereen op vrijdagmiddag weer bij de kampeerboerderij aankwam, werd de "oogst" van die dag snel op de soortenlijst genoteerd. De eerste dag waren er al meer dan 100 soorten waargenomen. Dat belofde nogal wat voor de komende dagen. Bertus van den Brink verzorgde die avond nog een vleermuis-excursie in het dorp.

F16

Op zaterdag werden verschillende manieren gekozen om te vogelen. Sommigen gingen met de auto naar een goede plek, om daar vervolgens een flinke wandeling te kunnen ma-

ken, anderen bleven fietsen. Eén ploeg koos er voor om het hele Lauwersmeergebied rond te fietsen. Het was die dag ook erg rustig in het gebied, want er werd die dag niet geoefend op het militaire oefenterrein (op vrijdag vlogen de F16's laag over). Aan het begin van de avond werd er voor een overdadige warme maaltijd gezorgd door de excursieleiders. Later die avond konden we de dag prettig afsluiten in het café bij de kampeerboerderij. Over de zondag werd vooraf goed nagedacht door de excursieleiders. Wat hadden we nog niet gezien? Wanneer viel het wad droog? Waar zat die vreemde vogel die anderen gezien hadden? Ook de zondag werd een schitterende dag, waarbij de rust van het gebied nog eens duidelijk naar voren kwam. Het was nu mogelijk om overal te stoppen met de fiets en eens rustig rond te kijken, zonder dat je de rest van het verkeer hinderde, want dat verkeer was er nauwelijks.

Aan alle dingen komt helaas een eind, en dus ook aan dit excursie-weekeinde. Slaapzalen opruimen, tent opruimen en niet te vergeten de excursieleiders en Joke van Velsen hartelijk bedanken.

Waarnemingen

Hieronder volgt een beknopt overzicht van de meest interessante waarnemingen die gedaan zijn tijdens dit weekeinde. Alle waargenomen soorten vermelden zou een erg lange lijst worden. In totaal zijn er 147 soorten waargenomen, wat een record is voor dit soort weekeinden die al zo'n 20 jaar door de vogelwerkgroep georganiseerd worden.

- kuifduiker (in zomerkleed!)
- roerdomp ('s ochtends in de tent wakker worden door het geroep)
- canadese-, kol-, grauwe, brand-, nijl- en rotgans
- ijseend (in zoetwaterplasje, zeer goed te zien)
- zomer- en wintertaling, pijlstaart, smient
- slechtvalk
- bruine-, blauwe- en grauwe kiekendief
- rode en zwarte wouw
- kempfaan (honderden, waarvan veel mannetjes in prachtkleed)
- groenpootruiter, bosruiter, oeverloper
- kleine-, bontbek-, zilver- en goudplevier
- regenwulp
- dwerg- en zwartkopmeeuw
- visdief, noordse stern, zwarte stern
- oever-, huis-, boeren- en gierzwaluw
- groene specht
- witte-, rouw- en gele kwikstaart
- koekoek
- ijsvogel (met visje op tak waargenomen)
- beflijster (met zang waargenomen)
- rietzanger, sprinkhaanzanger, snor, kleine karekiet
- blauwborst
- tapuit, roodborsttapuit, paapje
- zwarte- en gekraagde roodstaart
- tuinfluiter
- nachtegaal
- keep
- buidelmees

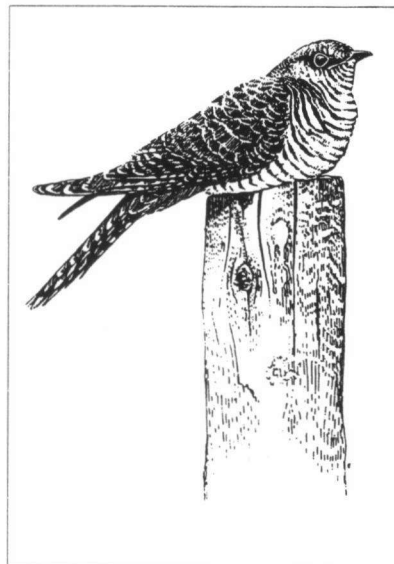
DE KOEKOEK

In augustus werd de koekoek gebracht. De maand waarin de meeste koekoeken op reis gaan naar hun overwinteringsgebied. De koekoek reist niet in een groep zoals de meeste vogels doen. Nee, hij gaat alleen op pad. Een echte individualist. En dat niet alleen, ze zijn nog gemakzuchtig ook. Je ei in een andermans nest leggen en de andere vogels er voor op laten draaien. Dat doe je met ongeveer twintig eieren per broedseizoen!

Een enkele keer komt het voor dat de onvrijwillige pleegouders het ei herkennen als "niet zelf gelegd". Ze gooien het ei dan netjes overboord. Gebeurt dat niet dan werkt de jonge koekoek op zijn beurt, ongeveer tien uur na het uitkomen uit het ei, met een richel die onderaan zijn rug zit de andere eieren en/of jonge vogels het nest uit. Op deze manier heeft hij het voor elkaar dat hij alleen al het voedsel krijgt dat de pleegouders aanslepen.

Als het jong in het ei bijna volgroeid is laat hij geen kik horen, in tegenstelling tot andere vogelsoorten die wel in het ei beginnen te spreken. De pleegouders zouden anders het ondergeschoven ei opmerken, het kapot hakken en het jong doden omdat het de verkeerde taal sprak.

Vroeger dacht men, bij gebrek aan vogelkennis en aan verrekijkers, dat de koekoek, die men in de winter niet waarnam, veranderde in een sperwer die op zijn beurt weer 's zomers de gestalte van een koekoek aannam. Toch is die vergissing wel ergens te begrijpen. Toen ik de koekoek in de volière losliet bij de merels, zanglijsters, mezen en andere kleine zangvogels,

Koekoek Tekening: Edwin van der Kolk

brak er een enorme paniek uit en zochten de verschrikte vogels snel een schuilplaats op, in de waan met een roofvogel te doen te hebben. De koekoek heeft, net als een volwassen sperwer, een dwars gebandeerde borst. Bovendien heeft de koekoek een silhouet dat min of meer aan een sperwer doet denken.

Koekoeken eten graag harige rupsen. Af en toe braken ze hun maagwand uit, die vol zit met die stekelige haren. Deze rupsen kon ik de koekoek niet aanbieden, maar het voer dat hij aangeboden kreeg smaakte hem best.

Zwijgzaam was de koekoek wel, geen geluidje kon eraf. Totdat ik over iets struikelde en met veel geraas een aantal etensbakken op de grond liet vallen. Toen kwam de geschrokken koekoek op gang. Wel dertig keer achter elkaar liet hij "koekoek" horen, net een op hol geslagen koekoeksklok. Daar bleef het verder bij.

Ook zijn vertrek verliep geruisloos. Alléén ging hij op trek naar het zuiden, zoals een echte koekoek dat behoort te doen.

Carla Holzenspies

Met veel inzet en met succes hebben enkele zeer actieve leden van de subgroep Vogelcursus opnieuw een grote groep kinderen van 8 tot 13 jaar enthousiast gemaakt voor het kijken naar vogels. Dat dit echt gelukt is blijkt uit de volgende impressies.

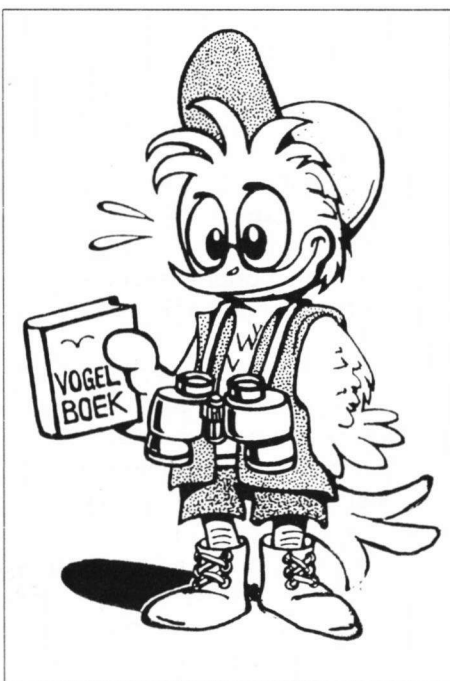
Atie van Klaveren

Cursus maakt van kinderen superenthousiaste vogelaars

Het is alweer 15 mei 1999, de laatste dag voor de beide groepen. Het is zonnig en fris als ze verzamelen bij het Laarder Wasmeer. Bijna alle kinderen zijn aanwezig, net als de leiders. Vol spanning wachten ze af wat voor programma er voor hen is gemaakt. De ouders nemen met tegenzin afscheid. De kinderen worden in groepen gedeeld en krijgen hun eigen leider voor die dag. Ze starten met een wandeling door het Laarder Wasmeer, niet zomaar, nee, ze moeten wel wat doen. Ze krijgen een lijst mee, waarop ze moeten aantekenen welke vogels ze horen en welke ze zien.

Een kleine wedstrijd wordt het wel, een beetje vals spelen door op te letten wat de andere groepen zeggen, dat mag voor deze keer. Ze kijken goed, ontdekken van alles en benoemen de vogels met de volle naam. Ze vinden het duidelijk leuk om in een nieuw gebied te wandelen. Ze vinden ook paddestoelen, bloemen, kikkertjes en..... koeien. Je ziet ze gewoon genieten.

Terug van de wandeling is er drinken en natuurlijk wordt het aantal vogels vergeleken. Er zijn geen verliezers, ze hebben allemaal vogels gezien en gehoord. Dan begint het 'al spelend leren - zeskamp spel':

- Eieren met een lepel in een nest leggen, over boomstammen lopend, net of je een koekoek bent.
- Met twee stokjes een stuitert oppikken, net als een vogel met een lange snavel.
- Als een reiger een kikker uit het water happen.
- Raden welke vogel welk ei heeft gelegd, moeilijk hoor!
- Bouw een reigernest van takken, met één hand, de andere op de rug.
- Met vogelplaten een memoryspel spelen, de goede plaatjes bij elkaar, dan met je

ploeg de goede naam opzoeken.

Dan is het tijd voor de pannenkoeken die een paar moeders ondertussen hebben gebakken, wat drinken, en hup, weer naar buiten want het volgende spel gaat beginnen: Levend stratego, aangepast aan de vogelwereld.

Ze spelen het of ze het nooit anders hebben gedaan! Echte strategieën worden bedacht om hun ei (boon) te beschermen. De dag was te kort. Moe maar voldaan en met de belofte "tot de volgende cursus" gingen ze weer naar huis.

Nieuwe cursus

Half september willen we weer met de jeugdgroepen beginnen. Dan hopen we opnieuw van een groep kinderen superenthousiaste vogelaars te maken. Daarvoor kunnen kinderen van 8 tot 13 jaar zich opgeven bij: Atie van Klaveren, Berkenhof 3, 1241 VP Kortenhoef. Tel. 035-6561426.

Iedere zaterdagmorgen één van de groepen, circa 16 keer per jaar cursus. Schoolvakanties zijn vrij. Een beetje theorie en veel erop uit in de natuur. Wandelend, met de fiets, soms met de auto of per boot. Kosten fl. 50,- per cursus. Verzamelpunt is meestal de hooischaar bij het bezoekerscentrum van Natuur-

monumenten op landgoed Boe-kestein in 's-Graveland.

Het ringstadion

We zijn naar een ringstadion geweest en hebben gezien hoe ze de vogels ringen.

Ook hebben we gezien hoe ze gevangen werden. Ze werden gevangen in een groot net.

We mochten ook een vogel vast houden dat heb ik gedaan. Ik had een koolmees vast.

Ik heb toen een hele vijne ochten gehad,

Helen Vermeren

De uilenexcursie

Op 26 februari 1999, een vrijdagavond ging de vogelcursus op uilenexcursie. Groep 2 van de vogelcursus verzamelde zich om 20.30 uur in de hooischuur. Daar werd iets verteld over de bosuil: over wat de uil eet, over zijn jongen e.d. Daarna gingen we het donkere bos van landgoed Boekenstein in. Toen we net weg waren, kwamen we groep 1 tegen ze vertelden dat ze bosuilen hadden gehoord. We liepen verder en ja hoor, daar was de eerste bosuil die we hoorden. Het was een vrouwtje, we hoorden haar overvliegen maar konden haar niet ontdekken. We bleven er een tijdje naar luisteren: 'koeiet, koeiet'. We liepen door en kwamen bij een weiland aan. Daar hoorden we twee mannetjes bosuilen roepen: 'hoehoe-oeoe-oeoe'. Waarschijnlijk riepen ze om een vrouwtje, ze waren op Schaep en Burgh. Frans had een bandrecorder meegenomen waar geluiden van de bosuilen opstonden. Hij zette de recorder aan en de twee mannetjesuilen reageerden. Na een tijdje was het helaas tijd om terug te keren naar de hooischuur. Daar werd iedereen opgehaald. Het was een leuke uilenexcursie!!!!

Renske

Nesten en eieren

's Morgens moest ik vroeg mijn bed uit, want ik moest naar vogelcursus. Het was erg koud en het waaide erg. Ik reed samen met Frank (Frank Roosendaal) naar de hooiberg. Daar vertelde Frans (Frans van Klaveren) ons dat we aan het werk gingen; we moesten namelijk de 8 vogelnestkastjes uit de tuin leeg halen zodat we de nestjes en misschien ook de eitjes konden bekijken en bestuderen.

Zo gezegd zo gedaan. We gingen de tuin in en haalden alle nestkastjes van de bomen. De "vangst" was goed er waren 3 nestjes met 1, 2 of 3 eitjes, van de pimpelmees. Ook was er een nest van boomklever waar nog 2 jongen in zaten. Dat nest was helemaal gemaakt van boom schors, en de boomklever had het gat kleiner gemaakt met klei.

Nadat we de nestkastjes leeg gehaald en schoon gemaakt hadden gingen we ze weer terug hangen en hielden nog een klein sneeuwgevechtje. Toen was het al bijna tijd en gingen we naar binnen. We kregen nog een blad over wat we gedaan hadden. Toen reden we naar huis en daar kon ik vertellen dat ik het erg gezellig leuk en leerzaam vond.

Floor Willemze

Verliefde uilen

Op 26 februari kwamen wij om 19.30 uur met groep 1 bij elkaar in de hooischuur. Wij zouden met alle kinderen uit de groep naar de uilen gaan luisteren. Als we geluk hadden konden we ze misschien ook nog zien. Toen iedereen in de hooischuur was werd eerst nog wat over de uilen verteld. Er was een mooi boek met allemaal foto's over uilen. Atie had twee veren meegebracht. De ene veer was van een uil en de andere volgens

mij van een duif. Je kon heel goed het verschil horen als je over de veer voelde. Die van de uil maakt geen geluid als je met de veer over je hand aait, omdat hier hele kleine pluusjes aan zitten. Zo kan de prooi de uil niet horen aankomen vliegen. Anders is de prooi er al vandoor. Er werd ook nog veel meer verteld over de kleuren van de verschillende uilen. Ik weet nu het verschil al tussen een bosuil, een ransuil, velduil en een kerkuil.

Toen gingen we met de groep het bos in. Het was pikdonker. Later gingen mijn ogen er een beetje aan wennen. Het was gelukkig droog weer. Je kon net niet de sterren en de maan zien. Meneer Paul had een cassette-radio met cassettebandje mee genomen. In het bos kon hij de geluiden van de uil laten horen. Je hoorde dan een mannetje en even later een vrouwtje. Eerst dacht ik dat het al echte uilen waren.

De bedoeling was om de uilen te lokken. Zo konden wij dan horen waar ze ongeveer zaten. Onderweg werd nog meer over de uilen verteld. In de nacht kan de uil best goed zien. Hun ogen kunnen niet bewegen. Ze kunnen wel met hun kop helemaal omdraaien. Zo kunnen ze alles toch goed zien.

Als de uil een prooi heeft gevangen, eet de uil deze helemaal in een keer op en slikt hem meteen door. Later spuugt de uil een uilenbal uit. Hierin kun je dan vinden wat de uil gegeten heeft. De uil eet bijvoorbeeld muizen, ratten, wormen, insecten en torretjes. De uil heeft lange en scherpe klauwen. De uilen hebben hun eigen gebied in het bos. Als de jongen uit het nest zijn dan vechten de uilen niet meer met elkaar. Toen de cassette weer aangezet was moesten we allemaal heel stil zijn zodat we goed kon-

den luisteren. Opeens hoorden wij de uil in de verte. Volgens mij gaf hij antwoord. Ik vond dit heel erg mooi om te horen. Met de groep liepen wij dan in de richting van het geluid. Helaas konden wij hem niet zien. Later hebben we nog een paar keer de uil gehoord.

We gingen terug naar de hooischoor. De avond was een succes, we hadden de uil gehoord. Ik vond het een fijne avond en ik heb er weer veel van geleerd.

Danique Barten (8 jaar)

Naardermeer

Wij willen u iets vertellen: Wij gingen zondag 6 juni 1999 naar het Naardermeer. Hier ziet u een lijstje van de vogels die we gezien hebben:

Purperreiger	2
Grote karekiet	1
Blauwe reiger	16
Lepelaar	4
Canadese gans	

6 volw. + 6 Jongen

En voor de rest bekende vogels en watervogels.

Duke Ham en Pablo Ham

DE MEREL

De merel Pietepiet werd als nestjong grootgebracht door bijzondere pleegouders. Alleen was hij er zich niet van bewust. Hij had namelijk onderdak gekregen bij de - helaas overleden - Peter Schilperoort van de Dutch Swing College Band en zijn vrouw Ankie. Ankie bracht met succes aan de hand van mijn boek "Alweer een vogel aan de deur" de jonge merel groot. Van tijd tot tijd belde Peter op om verslag te doen hoe het de jonge merel verging. Op een dag vroeg hij me hoe je eigenlijk aan een

jonge merel kon zien of het een mannetje of een vrouwtje was. Aan de kleur van de vleugels is dat meestal vast te stellen. Veelal zijn bruine vleugels van de merelmeisjes lichter van kleur dan die der merelknappen. Een andere manier om achter het geslacht te komen is er ook, via muziek. "Neem je klarinet" stelde ik voor "en speel hem iets voor. Nu de vogel zes weken oud is zal hij zachtjes gaan meefluiten als het een mannetje is". Aldus geschiedde. Niet lang daarna rinkelde de telefoon. Peter had met succes het ge-

slacht vastgesteld, het was een mannetje. Menigmaal hebben Peter en de merel nog samen gemusiceerd.

Op een dag kwam de complete DSC-band oefenen. Toen de band op volle sterkte begon te spelen schrok Pietepiet zich een ongeluk! Overhaast nam hij de vlucht, ver weg van het overdonderend geluid. Dit was hem te gek! Hij hield van muziek, maar dan moest het wel bij een klarinet blijven.

Carla Holzenspies

De Gooise heemtuin in Blaricum is nog relatief nieuw, maar behalve mensen en insecten, hebben ook vele vogelsoorten inmiddels de weg naar deze tuin weten te vinden.

Ed Sival

Ook vele vogels weten de Gooise heemtuin te vinden

Echte spoorzoekers hebben de nieuwe heemtuin in Blaricum al gevonden. Ze kozen een zijpad van de Woensbergweg, passeerden de bijenschans Steegland en het houten hek van de Algemene begraafplaats. Het linker houten hek verderop draagt het bordje: Stichting Wilde Planten Blaricum. Vóór dit hek leidt een bospaadje naar de bezoekersingang van de Gooise heemtuin.

In 1995 werd met de aanleg van deze tuin begonnen. Elk jaar is er meer te zien. Je vindt er verschillende Gooise landschappen op kleine schaal. Vrijwilligers proberen de tuin zo natuurgetrouw mogelijk in te richten. Daarbij worden de richtlijnen van Dr. G. Londo gevolgd. Aan één kant van de tuin is de invloed van de mens nog groot. Hier vind je akkers en een betrekkelijk voedselrijke berm. Op de voedselarme gronden krijgt de natuur veel meer kans om zich in haar eigen tempo te ontwikkelen.

Winterkonig

Het zandblauwtje bijvoorbeeld, breidt zich hier snel uit. Naarmate de soortenrijkdom aan wilde planten toeneemt worden de erbij horende insecten aangetrokken. Ook veel vogelsoorten hebben de tuin al ontdekt. Voor enkele soorten is de tuin al geschikt om er te broeden, zoals het winterkoninkje. Wie in

april de tuin naderde en voor het houten hek bleef staan, zag hoe twee witte kwikstaarten ijverig in de weer waren aan de oever van de libellenplas. Kwam je in de tuin dan ging er een kwikstaart op de reusachtige zwerfsteen zitten om je in de gaten te houden.

Een wijfeseend hield zich verborgen tussen de oeverplanten van de plas. Maar ook deze eend bleef niet op haar schuilplaats en waggelde weg in de richting van de houtsingel. Als je wat geplons hoort zijn dat waarschijnlijk groene kikkers die haastig de diepte opzoeken. Niet voor niets zo'n voorzorg: maandag 26 april j.l., bij zonnig weer, vlogen vier ooievaars op ongeveer 10 meter boven de boomtoppen over de heemtuin. Twee maakten een korte cirkelvlucht boven de tuin, ontdekten de waarnemer, waarna deze prachtige zwartwitte vogels doorvlogen in de richting van de Eempolders.

Op ongeveer één meter diepte van de libellenplas wortelt een waterlelie. De bladeren die aan de oppervlakte komen zijn eerst roodbruin, later worden ze groen en zal ook de vanouds bekende witte waterlelie uit haar knop komen. Een blauwe platbuiklibel suist pijlsnel met ruime bochten boven het water. Wie geduld heeft zal veel meer ontdekken.

Het hoge geboomte weerspiegelt in de stille plas. Op een meter of vijf hoogte is in de bosrand aan de stam van een zomereik door de Vogelwerkgroep een nestkast opgehangen. Er is wat aan de hand met die kast! Een echtpaar holenduif dat de kast al minstens een maand betrokken heeft is niet thuis. Zijn ze aan het foerageren op de akkers van de Blaricummer Eng? Verderop, op een zware zijtak van een toekomstige woudreus, zie ik ze zitten. Vreemd zo vlak bij de nog niet bewoonde torenvalkenkast. Gaan ze dáárnaar verhuizen?

Een eekhoortje kruipt met zijwaarts gestrekte pootjes met korte rukjes tegen de eikenstam met de duivenkast omhoog. Dan zie ik het: inbrekers in de duivenkast! Niet één, maar zelfs twee pluimstaarten floepen de kast in en uit. Ik blijf rustig staan, de eekhoorns verdwijnen ten slotte in het bos. Toch een goed woordje voor die eekhoorns. Nét als de vlaamse gaai verstopt het eekhoortje eikels in de grond, die ze nogal eens vergeten. De vergeten eikels kiemen en krijgen de kans uit te groeien tot grote bomen en kunnen uiteindelijk nieuw bos vormen. Dus leefruimte voor heel veel vogels en andere dieren! Tot ziens in de Gooise heemtuin. Wel op de paden blijven a.u.b.

Voorjaar 1999 liet een gematigd optimistisch geluid horen over de stand van de Nederlandse vogels. Niet met elke soort gaat het goed, maar in weiden en bij plassen klinkt volop getsjuuk-tsjuuk, getjiftjaf en getwinkeleer.

Marion de Boo

Een tussenstand in de Nederlandse vogelstand

Tijd om de balans op te maken. Hoe gaat het met de Nederlandse vogels? "Dat is een onmogelijke vraag", vindt bioloog Frank Saris. "Je hebt groepen die het goed doen, zoals de roofvogels, maar ook groepen die het slecht doen, zoals de weidevogels. Er zijn nieuwkomers, zoals de nijlgans, maar er dreigen ook soorten uit te sterven, zoals de roerdomp, het woudaapje en de ortolaan. Als je dan de balans opmaakt, kun je door al die stijgende en dalende aantallen ongeveer een rechte lijn trekken: Het aantal soorten is stabiel. Maar daar is weinig mee gezegd."

Saris is sinds twaalf jaar directeur van de particuliere Samenwerkende Organisaties voor Vogelonderzoek in Nederland (SOVON). Zo'n vijftienduizend vrijwilligers lopen als lid van SOVON regelmatig hun vaste rondjes door bossen of velden en tellen in alle vroegte de vogels, zodat een landelijk beeld ontstaat. Dankzij al die jarenlange tellingen weten we nu dat de aalscholverstand in ons land is toegenomen van zo'n 3.500 broedparen in 1950 naar ruim 17.000 nu. (De cijfers zijn actueel dan die in bijgaande tabel). De kuifeend, een nieuwkomer, groeide in diezelfde tijd van ruim 100 naar 10.000 broedparen en de Turkse tortel van bijna niets naar 100.000 broedparen. De havik nam toe van 400 naar

2.000 paren, en de bonte vliegvanger van 1.000 naar 20.000 paren.

Tegenover die winnaars staan de verliezers. Van de 150.000 paren grutto's (1950) zijn er nog 90.000 over. De veldleeuwenstand nam in diezelfde tijd af van 700.000 naar 120.000 broedparen. De zwarte stern ging van 15.000 naar 1.000 broedparen, de kerkuil van 3.000 naar 1.000. Het korhoen zakte van 1.500 naar 40 broedparen, de grauwe kiekendief van 300 naar 30 broedparen. Over het algemeen geldt dat 'kieskeurige' vogels met een specialistische levenswijze het hardst achteruit gaan, terwijl het de generalisten en 'veelvraten' zoals kraaien en meeuwen juist goed gaat.

Gejodel

Veel vogels zorgen voor extra afwisseling door andere soorten te imiteren. Spreeuwen zijn daar ware meesters in. Saris: "Als de wiewaai in het voorjaar weer terugkomt, hoor je dat aan de spreeuwen. Zij hebben dat gejodel onderweg al opgepikt en doen het zo mooi na, dat ik er regelmatig invlieg."

Om een goed beeld te krijgen, moet je vogels tellen in het voorjaar, tussen een uur voor zonsopkomst en twee uur na zonsopkomst, en ten minste acht- tot tienmaal terugkomen. De veldwaarnemingen worden thuis op-

gesplitst in territoriumkaartjes per soort. Daarbij moet je bijvoorbeeld weten dat de tjiftjaf, een trekvogel, na zijn terugkeer in maart eerst overal in het bos zingt. Pas vanaf half april strijkt hij neer op een vaste plek. Pas dan mag je zijn territorium intekenen. Saris: "Uit ervaring weet je exact hoe luid elke soort zingt en daaruit leid je de afstand af. Die zwartkop met zijn hele hoge, heldere tonen zit ongeveer twintig meter hier vandaan. Die nachtegaal moet een heel eind verder weg zijn, want die zingt nu eenmaal veel luidder." Op deze manier zijn elk voorjaar vijfduizend vrijwilligers voor SOVON in touw. Daaruit valt bijvoorbeeld de trend van de winterkoning in bossen te bepalen en zo weet men dat deze soort het na enkele strenge winters weer goed doet.

Het tellen van echt grote aantallen vogels vraagt aparte technieken. Saris: "Op een winterdag kunnen tienduizenden ganzen in een terrein zitten. Toch kun je dat tamelijk nauwkeurig bepalen, met een foutenmarge van hooguit vijf à tien procent, en met behulp van een telescoop. Je telt eerst een klein groepje van bijvoorbeeld driehonderd beesten heel nauwkeurig en vervolgens vermenigvuldig je die oppervlakte. Met een telescoop kun je vanuit de

auto heel nauwkeurig tellen zonder de dieren te verstoren.”

Crash

De aantallen vogels zijn ook in kilo's uit te drukken. Hiervoor kreeg SOVON een opdracht van de Koninklijke Luchtmacht.

Saris: “Als er een vogel in de turbine van een F16 komt, kan die een crash maken. Daarbij kunnen doden vallen en elke neergestorte F16 is een schade-post van twintig miljoen.

Daarom heeft de luchtmacht belang bij een goed, actueel waarschuwingssysteem dat steeds meet hoeveel vogels er in de lucht zijn en waar.”

Als eerste stap zijn de SOVON-gegevens van de ganzen in heel Nederland per 'atlasblok' van 5x5 kilometer per maand en per luchtlaag uitgedrukt in kilo's gans. Zo ontstond een 'kilo-kaart', die vooral in het kustgebied en op de grote wateren druk bezet is. Een volgende stap is het model dynamisch te maken, zodat de piloot kan zien wanneer hij verder de zee op moet of juist meer landinwaarts om ontmoetingen met groepen ganzen op trek te verkleinen.

Het tellen mag dan lastig lijken, het interpreteren van de cijfers is nog veel ingewikkelder. Neem bijvoorbeeld de nachtegaal. In de loofbossen aan de binnenduinstrand gaat hij de laatste twintig jaar vooruit, maar verder naar het oosten, in het boerenland waar hij traditioneel thuis hoort, is hij in diezelfde tijd sterk achteruit gegaan. Saris: “Dat is het bekende verhaal. Intensivering van de landbouw, monotonie van het landschap, bestrijdingsmiddelengebruik en verdroging van het landschap, waardoor ook de insecten waarvan de nachtegaal leeft verdwijnen. Gebrek aan broedgelegenheid is het probleem niet - in elk rommelhoekje of bramenbosje kan de nachtegaal

terecht. Zet je de stijgende lijn in de duinen en de dalende lijn in Oost-Nederland tegen elkaar af, dan heet de nachtegaal in Nederland 'stabiel', maar eigenlijk zegt dat niet zo veel.”

Uitgesproken succesvol waren in elk geval de ganzen. Door betere bescherming en beperking van de jacht hebben ze zich spectaculair hersteld. Ook verschillende soorten meeuwen is het heel goed vergaan, al zijn sommige daarvan nu weer op hun retour. Over het algemeen horen de soorten die voorheen sterk werden bejaagd of vervolgd nu tot de winnaars. Ook de roofvogels, zoals buizerd en havik, profiteren van hun wettelijk beschermde status. Ook bosvogels zitten in de plus, alleen al omdat er meer en soortenrijker bos is gekomen. Tuinvogels doen het eveneens goed.

Maar vrijwel alle soorten van het boerenland zijn hard achteruit gegaan, net als de meeste moerasvogels en de weidevogels. In intensief beheerd boerenland blijft voor hen steeds minder levensruimte over. Toch ziet Saris nog wel hoop voor de weidevogelbescherming. Daar waar vrijwilligers nestbeschermers plaatsen, komen er aantoonbaar meer kuikens uit. Dus weidevogelbescherming helpt wel degelijk en steeds meer boeren willen er aan meedoen. Of er ook meer kuikens opgroeien is een andere vraag.”

Databrij

Diverse instanties, waaronder het Natuurplanbureau van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu in Bilthoven, zijn druk bezig indexen te ontwerpen voor de toestand van de Nederlandse natuur. Saris: “Beleidsmakers willen die enorme databrij heel graag han-

teerbaar maken. Maar daarbij worden allerlei politieke keuzes gemaakt. Cruciaal is bijvoorbeeld welk referentiejaar je kiest. In 1990 was de Nederlandse natuur op een dieptepunt. Kies je dat als uitgangspunt, dan gaat het nu stukken beter met de natuur. Maar vergelijk je het met de toestand uit 1950, dan ontstaat een veel somberder beeld. En vergeleken met het jaar 1900 staat onze natuur er zelfs absoluut dramatisch voor. Maar dat willen ambtenaren natuurlijk niet horen, want bewindslieden houden niet van huil- en jammerverhalen. De overheid wil onze cijfers heel graag hebben, en ze vervolgens liefst zelf interpreteren. Maar daarmee kunnen de conclusies over die cijfers gaan verschillen van de wijze waarop wij het zouden samenvatten. De discussie over hoe je natuur- en milieucijfers moet interpreteren is heel actueel.”

Tabel 1. Vogels in Nederland toen en nu

Toegenomen aantal broedparen

	Broedparen rond 1975	Broedparen rond 1995
Buidelmees	1	130
Zwartkopmeeuw	4	250
Nijlgans	40	1.000
Ooievaar	10	225
Raaf	5	100
Grauwe gans	125	1.300
Blauwborst	1.100	6.500
Geoorde fuut	50	275
Aalscholver	3.000	16.000
Roek	12.000	58.000

Afgenomen aantal broedparen

	Broedparen rond 1975	Broedparen rond 1995
Ortolaan	200	1
Woudaapje	125	10
Grauwe gors	1.200	100
Korhoen	400	35
Grote karekiet	1.400	300
Kemphaan	1.500	350
Veldleeuwerik	600.000	150.000
Velduil	150	40
Roerdomp	600	200
Purperreiger	900	300

(Uit NRC-Handelsblad van 10 mei 1999)

PROGRAMMA

Zondag 29 augustus: Ochtend-fietsexcursie Landgoederen, Vechtplassen, Naardermeer o.l.v. Johan van Galen Last en Roel Zijlstra. Vertrek om 7.00 uur vanaf Schaep & Burgh aan het Noordereinde in 's-Graveland.

Dinsdag 14 september: Avifauna-vergadering in Gebouw Het Gein op Eemeroord.
Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 11 september: Ochtend-wandelexcursie De Stulp/Pluismeer o.l.v. Jan Terlouw en Piet Spoorenberg. Vertrek om 7.30 uur vanaf de parkeerplaats aan de Zevenlindenweg, Lage Vuursche.

Donderdag 23 september: Lezing over Eendenkooien door de heer D.Karelse. Désiré Karelse is beleidsmedewerker van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Hij is voorzitter van de "Stichting Eendenkooien".

De geschiedkundige ontwikkeling en de betekenis van de eendenkooien in Nederland zal besproken worden. Verder zal de ecologie aan de orde komen. Vanzelfsprekend zal de avifauna zoals die zich in de eendenkooien ontwikkeld heeft aandacht krijgen.

De lezing wordt gehouden in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 (hoek Diependaalselaan) te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

1, 2 en 3 oktober: Najaarsweekend Schiermonnikoog. Zo snel mogelijk schriftelijk aanmelden bij Joke van Velsen. (Adres achterin deze Korhaan) De kosten bedragen fl. 145,- en moeten vóór 1 september worden overgemaakt op postrekening nr. 2529179 tnv de Penningmeester van de VWG Het Gooi e.o. te Weesp.

Zondag 24 oktober: Ochtend-wandelexcursie naar het Tienhovens kanaal o.l.v. Adrie Vermeule en Bertus van den Brink. Vertrek om 8.00 uur vanaf de parkeerplaats tegenover het vliegveld Hilversum.

Donderdag 28 oktober: Lezing door de heer Bijlsma over "Gieren in Spanje". Simon Bijlsma is bioloog met speciale kundigheid op het gebied van de ecologie. Verder is hij free-lance natuurfotograaf. Hij heeft enige tijd in Spanje gewoond.

Met name zullen de aasgier, monniksgier en vale gier getoond worden. Vergelijkenderwijs zal een uitstapje naar Afrika worden gemaakt. Daar neemt de oorgier de niche van de monniksgier in. Behalve gieren komen ook enkele andere vogels van de Extramadura aan de orde. (Dit is de uitgestelde lezing van april j.l.)

De lezing wordt gehouden in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 (hoek Diependaalselaan) te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 6 november: Dag-wandelexcursie naar Voorne's Duin en de Maasvlakte. Vertrek om 8.00 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum. Vooraf aanmelden bij Joke van Velsen.

Zondag 21 november: Ochtend-wandelexcursie Loenderveense plassen o.l.v. Jan van Bergeijk. Dit is een excursie op het terrein van de Amsterdamse Waterleiding. Warme kleding en stevige wandelschoenen aanbevolen. Vertrek om 8.30 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum.

Donderdag 25 november: Lezing door de heer A.A. Blok over de vogel van het jaar 1999, de blauwe reiger.

Alfred Blok is bioloog en expert op het gebied van de blauwe reiger. Hij heeft recent een fototentoonstelling gemaakt die momenteel rondreist door Nederland (o.a. Spaarnewoude, Amsterdam Bos). De veldkenmerken van de blauwe reiger zullen uitvoerig besproken worden. Verder komt het voortplantingsgedrag en de aanpassing aan de menselijke omgeving aan de orde.

Deze lezing is ook toegankelijk voor niet-leden. Introducés zijn welkom.

De lezing wordt gehouden in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 (hoek Diependaalselaan) te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 11 december: Flinke ochtendwandeling (een halve dag!) Nieuwe Keverdijkse Polder/Hilversumse Bovenmeent o.l.v. Johan van Galen Last. Dit is een wandeling van ongeveer 5 uur. Laarzen zijn noodzakelijk. Vertrek om 9.00 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum.

Zondag 9 januari: Ochtend-wandelexcursie Bergse Pad/Dammerkade te Ankeveen o.l.v. Guus Proost en Jeanette de Dreu. Stevige schoenen of laarzen zijn nodig. Vertrek om 8.30 uur vanaf het parkeerterrein van de R.K. kerk te Ankeveen.

Zaterdag 22 januari: Ochtend-wandelexcursie 's-Gravelandse Landgoederen Gooilust, Schoonoord en Hilverbeek o.l.v. Fred van Klaveren en Yolande Bosman. Vertrek om 9.00 uur vanaf landgoed Gooilust in 's-Graveland.

12-13-14 mei: Kampeerweekend Zuid Limburg op de camping Oosterberg in Epen.

Excursies **binnen** ons werkgebied vertrekken altijd vanaf de plaats waar de excursie wordt gehouden. Bij excursies **buiten** ons werkgebied wordt steeds vertrokken vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum. Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijden. Mocht u willen deelnemen aan een bepaalde excursie **binnen** ons werkgebied, maar ondervindt u problemen met het bereiken van de plaats van samenkomst omdat u b.v. niet over eigen vervoer beschikt, schrijf dan een briefje aan Joke van Velsen (adres achter in de Korhaan). Geprobeerd zal dan worden een passende oplossing voor u te vinden.

Deelnemers aan de excursies wordt dringend verzocht om bij alle excursies voor de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden.

Bij afmelding tot een week van tevoren bij weekends en excursies waarvoor betaald moet worden, worden administratiekosten in rekening gebracht. Als u later afmeldt wordt maximaal 50% terugbetaald.

Voor de goede orde wijzen wij er op dat de in het programma aangekondigde excursies, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, in principe uitsluitend bedoeld zijn voor leden en huisgenootleden van de VWG.

U wordt dringend verzocht naar deze excursies geen **kleine kinderen** en geen **honden** mee te nemen. Dit geldt uiteraard ook voor de weekenden.

Mutaties Ledenbestand

Nieuwe Leden

MW M BAKKER	'T ZIJDVELD 7	1251 CZ	LAREN	035	5314053
MW S G BIRNIE	LAANSTRAAT 108	3743 BJ	BAARN	035	5412643
J BLANKENZEE	HAMERSTRAAT 28	1402 PT	BUSSUM	035	6930228
MW E COHEN	CEINTUURBAAN 83-II	1402 HD	BUSSUM	035	6922732
MW E HILHORST	DE GONDEL 27	3742 GN	BAARN	035	5418406
F HONDIUS	RAFAELSTRAAT 242	1077 PV	AMSTERDAM	020	6732127
MW A C M HONDIUS-SCHUTTENHELM	RAFAELSTRAAT 242	1077 PV	AMSTERDAM	020	6732127
MW M KERKHOVEN	LEPELAARSTRAAT 3-1	3742 XE	BAARN	035	5420946
MW M VAN 'T KLOOSTER	HAMERSTRAAT 28	1402 PT	BUSSUM	035	6930228
G LEMMEN	MEERKADE 5	1399 PL	MUIDERBERG		
MW L M LOOHUYS	SLOCHTERENLAAN 44	1405 AN	BUSSUM	035	6945947
MW M NIEMANN	WEDDERBORG 5	1082 SV	AMSTERDAM	020	6429717
H PRELLER	MEIDOORNSTRAAT 14	1402 CN	BUSSUM	035	6934787
PROVINCIE NOORD-HOLLAND	POSTBUS 123	2000 MD	HAARLEM		
R W VISSER	VLINDERMEENT 16	1218 CS	HILVERSUM	035	6932037

Adreswijzigingen

A M BROECKMAN	POSTBUS 3154	3764 BH	SOEST	035	6023163
J J VAN EIJDEN	BETJE WOLFFLAAN 219	1403 GX	BUSSUM	035	6240938
J JOCKER	RONTGENSTRAAT 151	1223 LX	HILVERSUM	035	6854328

Bedankt

C SCHARRINGA	TROMPENBURG 15	1852 CB	HEILOO	072	5330022
--------------	----------------	---------	--------	-----	---------

Ontvangen Literatuur

Samenstelling: Linda Willemstein

Genoemde artikelen zijn slechts een selectie en vormen niet de complete inhoudsopgave.

Apus, Uitgave van de Stichting Gierzwaluwenwerkgroep- Nederland, jrg 5 no 1, maart 1999: gierzwaluwonderzoek aan de Universiteit van Leiden.

Argus, Kwartaaltijdschrift van de Stichting Kritisch Faunabeheer, jrg 24 no 1, april 1999: Knobbelswanen kogelvrij?

Boomblad, IBN-DLO, jrg 11 no 2, april 1999.

De DompHoorn, Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden, jrg 33 no 1, maart 1999.

Dutch Birding, Dutch Birding Association, jrg 21 no 1, 1999: Baltische mantelmeeuw op Schiermonnikoog in oktober 1992 - Lachmeeuw te Harderwijk in september-oktober 1993 - Witstaartkiewit te Assendelft in februari-maart en september-oktober 1998.

Ficedula, Tijdschrift van Twentse VWG, jrg 28 no 1, maart 1999: Eurobirdwatch 1998.

Fitis, VWG Zuid-Kennemerland, jrg 35 no 1, 1999: iets over blauwe reigers.

De Graspleper, Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN), jrg 18 no 4, maart 1999: Vogelobservatiehutten in Noord-Holland - Eerste resultaten van het nijlganzenonderzoek - De bruine kiekendief in Noord-Holland - Weidevogelbescherming in Noord-Holland.

De Grauwe Gans, St.Vogel- en Natuurwacht Zuid-Flevoland, jrg 15 no 1, 1999.

IJsselmeerberichten, vereniging tot behoud van het IJsselmeer.

De Kieft, Vogelbescherming Zaanstreek, jrg 23 no 1, maart 1999: Overzicht van de broedvogelinventarisaties in de Zaanstreek in 1997 - Vogelbescherming Zaanstreek.

De Korhaan, Ver. voor Vogel- en Natuurstudie De Wielewaal, afd. De Noorderkempen, jrg 27 no 2, april 1999.

Knipselkrant, Stichting Kritisch Faunabeheer, jrg 23, maart 1999.

De Krulsbek, Vogelwacht Utrecht, jrg 42 no 2, april 1999: Broedvogels van boswachterij Austerlitz in 1998.

Limosa, Orgaan van de Nederlandse ornithologische Unie en van de SOVON, jrg 72 no 1, 1999: Kolonievogels en zeldzame broedvogels in Nederland in 1996 - Een kwart eeuw blauwe kiekendief op Schiermonnikoog - Geslachtsdeterminatie van nestjonge buizerds.

Mens en Natuur, IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie, jrg 50 no 1, voorjaar 1999.

Natuurbehoud, Vereniging Natuurmonumenten, jrg 30 no 2, mei 1999: Straatzangers.

Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, jrg 23 no 2, maart 1999.

Idem, jrg 23 no 3, april 1999.

Idem, jrg 23 no 4, mei 1999.

NatuurNablj, IVN Eemland, jrg 27 no 1, februari 1999.

Idem, jrg 27 no 2, april 1999.

NME Magazine, Stichting Regionaal Natuur- en Milieu-Educatie centrum voor het Gooi en omstreken.

Noordhollands Landschap, Stichting Het Noordhollands Landschap, jrg 28 no 2, mei 1999: De streken van de koekoek.

Onze Waard, Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard, jrg 30 no 1, lente 1999.

Politie Dier en Milieu, Vereniging Politie dieren en milieubescherming, jrg 74 no 1, maart 1999.

SOVON Nieuws, jrg 12 no 1, maart 1999: Watervogels in de zoete rijkswateren in 1997/98.

De Steenloper, Vogelwerkgroep Den Helder, jrg 17 no 89, mei 1999.

De Tringlaan, Vogelwerkgroep Schagen e.o., jrg 22 no 1, februari 1999: Kerkuilen rondom Schagen.

Idem, jrg 22 no 2, april 1999: Midwintertelling watervogels 16 januari 1999.

Vanellus, Bond van Friese Vogelbeschermingswachten, jrg 52 no 2, 1999: Grauwe gans.

Van Nature, Nieuws van Vereniging Natuurmonumenten, jrg 9 no 4, april 1999.

Idem, jrg 9 no 5, mei 1999.

Veld- en Vitrine, Mededelingen van het Fries Natuurmuseum, no 139, april 1999.

Idem, no 140, mei 1999.

Het Vogeljaar, Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming, jrg 47 no 1, 1999: Merkwaardig geval van nest-associatie tussen Canadese gans en wilde eend.

Idem, jrg 47 no 2, 1999: Het nieuwe Nederlandse atlasproject voor broedvogels: stand van zaken en eerste resultaten - Broedvogels nieuw in Nederland 1900-1999 - Overleving van gruttokeiens op boerengrasland.

Vogels, Tijdschrift over vogels en vogelbescherming, jrg 19 no 2, maart 1999: Elke specht zijn eigen boom - Weidevogels en het weer.

Idem, jrg 19 no 3, mei/juni 1999: De uitbundige som van paardrifen en smaak - Help onze wetlands bewaken.

Vogelnieuws, Vogelbescherming Nederland i.s.m. de Kerkuilen werkgroep Nederland, jrg 12, no 1, maart 1999: Dwerggans verlegt trekroute.

Vrienden van het Gool, jrg 1999 no 1.

Kerkuil Tekening: Corry van der Baan

VELDWAARNEMINGEN

Samengesteld door Peter Vos

DODAARS

17.04.99 1 ex. Hilversums Wasmeer, fouragerend. J.TERLOUW e.a.

KOEREIGER

13.05.99 1 ex. Zuidpolder Beoosten Muiden, gezien vanaf de A1, achter SHELL station. W. vd BRINK.

KLEINE ZILVERREIGER

25.05.99 1 ex. Bovenmeent Hilversum. G.LEMMEN.

GROTE ZILVERREIGER

21.03.99 1 ex. Eempolders F.LEURS.

PURPERREIGER

28.03.99 1 ex. Hilversumse Bovenmeent. D. JONKERS.

OOIEVAAR

28.03.99 1 ex. Naardermeent D. JONKERS/M. de GRAAF.

28.03.99 1 ex. Bijvanck Blaricum. D. JONKERS/M. de GRAAF.

13.04.99 1 ex. Ricolzuivering Blaricum. Met nestmateriaal in snavel. H.de ROOY.

21.04.99 1 ex. Nwe Keverdijkse Polder Naarden. Ongerind. B.v.POELGEEST.

30.04.99 2 exx. De Nes, Vreeland (noodhaven), nestelend paar in afgeknotte populier. D. JONKERS/F. LOYER.

02.05.99 3 exx. Keverdijkse Overscheense Polder Weesp. Streken neer in weiland langs Keverdijk, N. Naardermeer. P. VOS.

04.06.99 1 ex. Stichtse Kade, Ankeveen P. SCHUT.

LEPELAAR

30.03.99 1 ex. Eempolders, Noord Ervensweg. A. DRIESSEN.

25.04.99 1 ex. Polder Beoosten Muiden, opvliegend uit sloot en laag overvliegend. S. VISSER.

25.05.99 6 exx. Bovenmeent, Hilversum. 's avonds fouragerend in plasjes bij nieuwe schuilhut W. Naardermeer. Vanaf 01.05.99. minimaal 4 exx. tegelijk, weg-vliegend ZW. richting. P. VOS.

ZWARTE ZWAAN

25.04.99 2 exx. Polder Beoosten Muiden, in groep met 44 knobbelzwanen. S. + A. VISSER.

KOLGANS

29.01.99 2 exx. Eemnes, thv Cors Rijkseweg (Polder), vv halsring C11 en C12. A. DRIESSEN.

05.03.99 2 exx. Eemnes, thv Cors Rijkseweg (Polder), vv hals- ring C29 en C32. A. DRIESSEN.

GRAUWE GANS

25.05.99 ong. 100 exx. Bovenmeent, Hilversum. Nieuwe natuurgebied. betreft 12 paren met jongen. P. VOS.

INDISCHE GANS

23.02.99 2 exx. Eempolders, Geerenweg. A. DRIESSEN.

18.04.99 1 ex. Heintjesrak en Broekerpolder Weesp. D. JONKERS.

ROODHALSGANS

05.03.99 1 ex. Eemnes, Cors Rijkseweg. A. DRIESSEN.

10.05.99 1 ex. Bovenmeent Hvs. aanwezig t/m 15.05.99, fouragerend tussen 9 knobbelzwanen. Ook in de Nieuwe Keverdijkse Polder Weesp. R. SINOO/J. van GALEN LAST/R. van DIJK.

NIJLGANS

20.04.99 18 exx. Bovenmeent Hilversum. N. DWARS.

BERGEEND

02.05.99 14 exx. Noordpolder te Veld Eemnes. D. JONKERS.

SMIENT

02.05.99 2 paar. Noordpolder te Veld, Eemnes (late waarneming). D. JONKERS.

WINTERTALING

01.04.99 4 exx. Maatpolder Eemnes. G. BIESHAAR.

AMERIKAANSE WINTERTALING

28.04.99 1 ex. Egelshoek, vloog rond eendenkooi. N. DWARS.

BRILDUIKER

22.04.99 11 exx. Gooimeer Huizen. R. van BEUSEKOM.

WESPENDIEF

02.05.99 3 exx. Noordpolder te Veld Eemnes. D. JONKERS.

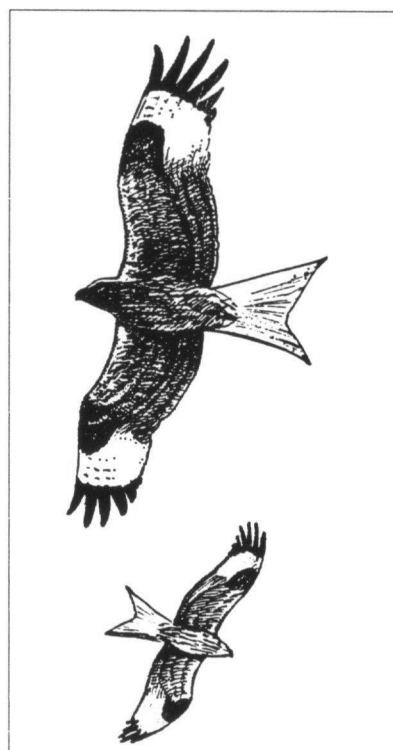
02.05.99 1 ex. Bijvanck Blaricum. D. JONKERS.

RODE WOUW

10.04.99 1 ex. Snelweg A1 Bussum, vloog in O. richting naar landgoed De Beek. J. GORGELS.

15.04.99 1 ex. Bijvanck Blaricum, werd aangevallen door kauw. H. de ROOY.

02.05.99 1 ex. Bijvanck Blaricum. D. JONKERS.

Rode wouw

Tekening: Ronald Sinoo

BRUINE KIEKENDIEF

20.04.99 1 ex. Bovenmeent Hilversum. N. DWARS

02.05.99 1 ex. Noordpolder te Veld Eemnes. D. JONKERS.

GRAUWE KIEKENDIEF

07.05.99 1 ex. man, adult, Korte Maatskade Eemnes, overvliegend. R. van BEUSEKOM.

HAVIK

01.04.99 1 ex. Ankeveense Plassen/Googh, dichtbij, vol in de zon, met tegenlicht, lichte onderdelen prachtig oplichtend. 2 x langsvliegend. A. + S. VISSER.

- 19.04.99 1 ex. Naardermeer Z.zijde, langs Karnemelksloot. Sloeg in volle vlucht, fouragerende houtduif uit het weiland. Een wolk van veren van circa 2 meter hoog en breed. P. VOS.
- 20.04.99 2 exx. Bovenmeent Hilversum. N. DWARS.

SLECHTVALK

- 20.04.99 1 ex. Bovenmeent Hilversum. N. DWARS.

BUIZERD

- 20.02.99 7 exx. Naardermeer. M. BEUGELAAR.
- 18.04.99 8 exx. Dammerkade Ankeveen, overvliegend in N. richting. D. JONKERS.

VISAREND

- 18.04.99 1 ex. Dammerkade Ankeveen. D. JONKERS.

TORENVALK

- 07.04.99 2 exx. (paar) , broedend in torenvalkkast bij Du Pau, Dijkweg Noordpolder beoosten Muiden. m. kwam aanvliegen, waarschuwde, en vr. vloog van nest af. M. van der WEIJDEN.

BOOMVALK

- 19.04.99 1 ex. zuidkant Naardermeer, termiekend met Buizerd, wegvliegend in Z. richting. P. VOS.
- 30.04.99 1 ex. Fort Uitermeer, Weesp. D. JONKERS.
- 02.05.99 2 exx. (paartje), baltsend boven Kortenhoefse Plassen, mogelijk territorium. P. VOS.

KRAANVOGEL

- 25.03.99 7 exx. Joh. Geradtsweg Hilversum. 11.00 uur, op termiek cirkelend, later in V-vorm, wegvliegend in NO richting. H.S. van de WEIJER.
- 25.03.99 1 ex. Hilversum Noord, 18.00 uur, wegvliegend in ZO richting. H.S. van de WEIJER.

KLUUT

- 21.03.99 11 exx. Randmeer, Eemnes. F. LEURS.
- 25.03.99 2 exx. Noordpolder te Veld, Eemnes F. LEURS.
- 02.05.99 4 exx. (2 paar) Maatpolder, Eemnes. R. van BEUSEKOM.

BONTBEKPLEVIER

- 15.05.99 16 exx. Maatpolder Eemnes. G. BIESHAAR.

STRANDPLEVIER

- 30.04.99 3 exx. 2 Vrouwtjes op nest. R. van BEUSEKOM.

GOUDPLEVIER

- 03.05.99 22 exx. Maatweg, Eemnes. R. van BEUSEKOM.

KEMPHAAN

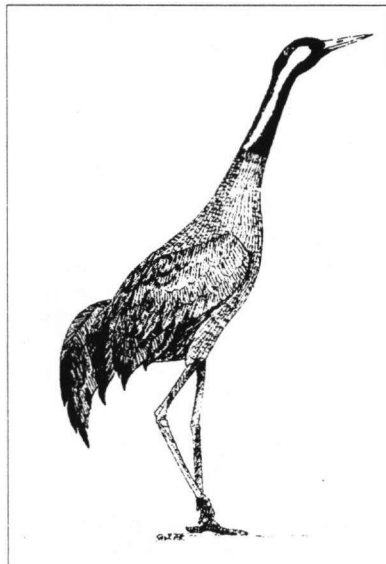
- 20.04.99 32. exx. Bovenmeent Hilversum. N. DWARS.
- 02.05.99 140 exx. Noordpolder te Veld, Eemnes. D. JONKERS.
- 02.05.99 150 exx. Maatpolder, Eemnes. R. van BEUSEKOM.
- 04.05.99 67 exx. Maatpolder Eemnes. G. BIESHAAR

BOKJE

- 28.03.99 1 ex. Gooimeerkust, Oud Naarden. Zat op bundel oud geroid riet. B. van POELGEEST.

WATERSNIP

- 27.03.99 9 exx. Zuiderheide Laren. Opvliegend uit de hei. D. JONKERS.

Kraanvogel Tekening: Sancar Baris

GRUTTO

- 23.02.99 21 exx. Noordpolder te Veld, Eemnes. A. DRIESSEN.
- 20.04.99 8 exx. Bovenmeent Hilversum. N. DWARS.

REGENWULP

- 07.05.99 29 exx. Korte Maatskade Eemnes. R. van BEUSEKOM.

ZWARTE RUITER

- 18.04.99 18 exx. Dammerkade, Ankeveen. D. JONKERS/M. de GRAAF
- 02.05.99 4 exx. Noordpolder, Eemnes. R. van BEUSEKOM.
- 02.05.99 41 exx. Noordpolder te Veld Eemnes., in groepjes van 27,4,8 en 2 exx. D. JONKERS.

GROENPOOTRUITER

- 02.05.99 1 ex. Noordpolder te Veld Eemnes. D. JONKERS.
- 10.05.99 1 ex. Korte Maatskade, Eemnes. R. van BEUSEKOM.

BOSRUITER

- 02.05.99 4 exx. Maatpolder Eemnes. R. van BEUSEKOM.
- 03.05.99 7 exx. Noordpolder Eemnes. R. van BEUSEKOM.

GRAUWE FRANJEPOOT

- 27.09.98 1 ex. (juv.) Maatpolder Eemnes, fouragerend ex. Dunne snavel. Rug, vleugels, achternek, bovenkop en oogstreek donker, rest v. kop, hals en buik wit. Onrustig gedrag, in water pikkend. Witte vleugelstreep en buitenstaart bij opvliegen. Gellige buitenzoom van vleugeldeklere vormen dubbele streep. F.H. van de WEIJER.

ZWARTKOPMEEUW

- 23.04.99 2 exx. Oostermaat Huizen. Boven winkelcentrum, zwevend en luid roepend tussen kokmeeuwen. D. JONKERS.
- 30.04.99 1 ex. Eemmeer, ook op 7.05.99 en 16.05.99 gezien, Maatweg Eemnes. R. van BEUSEKOM.

DWERMEEUW

- 27.04.99 200 exx. Eemmeer. R. van BEUSEKOM.
- 30.04.99 4 exx. De Nes, Vreeland. D. JONKERS.

GEELPOOTMEEUW

- 01.05.99 1 ex. Gooimeer Huizen. R. van BEUSEKOM.

ZWARTE STERN

- 17.04.99 1 ex. Havenpier Muiden. R. van DIJK
- 05.05.99 300 exx. Eemmeer. R. v. BEUSEKOM.

KOEKOEK

- 21.04.99 1 ex. Naardermeer (1e waarneming in regio?) D. LAOUT.
- 23.04.99 1 ex. Naardermeer R. de WIJS.

BOSUIL

- 11.04.99 1 ex. Gooilust, 's-Graveland. Zat in de zon in een grove den. D. JONKERS.

RANSUIL

- 05.04.99 1 ex. Bloemendaler Polder Weesp. M. v.d. WEIJDEN.
- 30.05.99 3 exx. Crailo, Golfbaan. Betrof om voedsel bedelende jongen. med. M. de JONG.

GIERZWALUW

- 18.04.99 1 ex. Dammerkade Ankeveen.
D.A. JONKERS.
20.04.99 1 ex. Amersfoortsestraatweg
Naarden, nabij Politiebureau. A.
SCHUITEMA/J. HARDER.
20.04.99 1 ex. Flamingohof Hilversum.
N.DWARS

IJSVOGEL

Ijsvogel

- 10.02.99 1 ex. haven van Huizen, ver-
bleef daar tot 18.02.99. E.
WENNINK.
05.03.99 Zomerdijk, Eempolders A.
DRIESSEN.
21.05.99 1 ex. Karnemelksloot Hilver-
sum. G. LEMMEN
15.05.99 1 ex. Ankeveense Plassen,
Dammerkade. F.H. v.d.
WEIJER.

ZWARTE SPECHT

- 29.04.99 1 ex. Baarnse bos, rechts ach-
ter de troon, rustend tegen
boom. M.KERKHOVEN.

KLEINE BONTE SPECHT

- 30.04.99 1 ex. Noordpolder te Veen, vlie-
gend over A27. D. JONKERS.

PESTVOGEL

- 01.03.99 3 exx. Cort v.der Lindenlaan
Naarden. M. BEUGELAAR.

BOOMLEEUWERIK

- 27.03.99 2 exx. Zuiderheide Laren. D.
JONKERS.

NACHTEGAAL

- 01.05.99 1 ex. Stichtse Brug. R.van BEU-
SEKOM.
02.05.99 1 ex. Ceintuurbaan, nabij 't
Spant Bussum. B. en N.
DWARS e.a.
19.05.99 1 ex. zingend, Naarderbos. D.
NIJDAM/J. de JONGE.

ZWARTE ROODSTAART

- 09.04.99 1 ex. Station Naarden-Bussum.
B. van POELGEEST.

GEKRAAGDE ROODSTAART

- 12.04.99 4 exx. Laarder Wasmeer. N.
DWARS.

BEFLIJSTER

- 23.04.99 3 exx. Noordwal Huizen. R. van
BEUSEKOM.

GROTE LIJSTER

- 30.04.99 2 exx. PWN Laren, broedgeval.
D. JONKERS.

SPRINKHAANZANGER

- 03.04.99 1 ex. Gooimeerkust Oud Naar-
den. B. van POELGEEST
04.05.99 1 ex. Karnemelksloot Naarden,
bij Laegieskamp, nachtelijke
zang vanuit meidoornhaag bij
boerderij. P. VOS.
09.05.99 1 ex. naarden Vesting (N).G.
BIESHAAR.

SNOR

- 02.04.99 1 ex. Naardermeer. G.LEMMEN
09.05.99 1 ex. Naardermeer bij observa-
tieweg, mooi van dichtbij zicht-
baar, zingend in riet. S. en
A.VISSER.

RIETZANGER

- 20.04.99 1 ex. Fort Uitermeer Weesp.
nachtelijke zang, al jaren territo-
rium op zelfde plek. P. VOS.

SPOTVOGEL

- 15.05.99 1 ex. Eilandseweg, Horn- en
Kuyerpolder, Nederhorst den
Berg., zang, mogelijk territo-
rium. H.S. van de WEIJER.

BRAAMSLUIPER

- 16.04.99 1 ex. Oude Haven, Huizen. R.
van BEUSEKOM.
24.04.99 1 ex. Verlengde Fortlaan Naar-
den. D. JONKERS.
24.04.99 1 ex. Cruysbergen Bussum bij
Melkmeent. D. JONKERS.
24.04.99 1 ex. Koggewagen Blaricum
Bijvanck, broedt hier al jaren.
D. JONKERS.
09.05.99 1 ex. Naarden Vesting. G. BIES-
HAAR.

PALLAS BOSZANGER (rectificatie).

- 18.11.98 1 ex. S.Hoogewerfstraat Hil-
versum. (NIET in de Bilder-
dijklaan, Hilversum), med.
M.D.PRINS.

BONTE VLIEGENVANGER

- 12.04.99 1 ex. Laarder Wasmeer. N.
DWARS.
19.04.99 3 ex. Heidebloem Laren. A.
DRIESSEN.

BUIDELMEES

- 05.04.99 1 ex. Stichtse Brug. eerste ge-
deelte van het strand. F.
LEURS.

- 24.04.99 1 ex. Gooimeerkust Oud Naar-
den. Vogelringgroep 't Gooi.

RAAF

- 17.03.99 1 ex. Oud Naarden. zittend bij
aas. (med) DUDOK van HEEL.
04.05.99 2 exx. Lage Vuursche, zittend in
naaldboom, Hessenweg. M.
KERKHOVEN.

SPREEUW

- 18.03.99 20.000 exx. Naardermeer. Mo-
gelijk zaten er veel meer al in
het riet. D. JONKERS

ROZE SPREEUW

- 01.05.99 1 ex. Diepenbrockpark Weesp.
Was nog niet "op kleur", teveel
wit in veren. Verbleef in tuin bij
woonhuis nr. 40 en in tuintjes
en op het dak van nr 32. J.W.
van GALEN LAST.

EUROPESE KANARIE

- 09.04.99 1 ex. Eempolders Eemnes. Zin-
gend ex. bij gemaal. R. de
WIJS.

PUTTER

- 28.03.99 1 ex. Spanderswoud Hilver-
sum, fouragerend in Lariks. D.
JONKERS.

GOUDVINK

- 25.03.99 2 exx. Schuttersweg Hilversum.
P. SCHUT.
12.04.99 4 exx. Laarder Wasmeer N.
DWARS.

APPELVINK

- 03.04.99 4 exx. Oud Naarden D. JON-
KERS.

DE ZANGLIJSTER

De zanglijster
hoog zit hij op een takje,
al fluitend
in zijn streepjespakje.
Hij zingt met veel genoegen,
ook deze dag
weer van de vroege.

Uit de poes zijn bek
daar loopt wat water,
en onder hem voorbij
de laatste stamgast
met een kater.
Ik luister
het klinkt wonderschoon,
zijn zang
dat voert de boventoon.

Paul Volkersz

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken				WAARNEMINGSKAART			
1. Euring code:	2. Soort:			3. Atlas/km blok:			
4. Gebied:				5. Datum:			
6. Totaal:	vr:	m:	juv ¹ :	ad:	ad vr:	ad m:	7. Tijd:
8. Waarnemer(s):				9. Doorgeg.: 2		10. Onderz.:	
11.1 Overvliegend (f/n)					12.1 Zang (f/n)		
11.2 Richting (n/o/w/z)					12.2 Balts (f/n)		
11.3 Foeragerend (f/n)					12.3 Met voedsel (f/n)		
11.4 Rustend (f/n)					12.4 Met jongen (f/n)		
11.5 Slachtoffercode (d/r/v/f)					12.5 Nestvondst (f/n)		
11.6 Uitsluitend gehoord (f/n)					12.6 Mogelijk territorium? (f/n)		
13. Temp.:	Windkr:	Windr	(n/o/w/z):	Zicht (h/n/m):	lvsbed. (f/n):		
14. Bijzonderheden: (jacht, verstoringen, biol. afwijkingen, bijzonder gedrag, enz.)							

1) Eventueel becijfd. 2) Niet invullen.

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken				WAARNEMINGSKAART			
1. Euring code:	2. Soort:			3. Atlas/km blok:			
4. Gebied:				5. Datum:			
6. Totaal:	vr:	m:	juv ¹ :	ad:	ad vr:	ad m:	7. Tijd:
8. Waarnemer(s):				9. Doorgeg.: 2		10. Onderz.:	
11.1 Overvliegend (f/n)					12.1 Zang (f/n)		
11.2 Richting (n/o/w/z)					12.2 Balts (f/n)		
11.3 Foeragerend (f/n)					12.3 Met voedsel (f/n)		
11.4 Rustend (f/n)					12.4 Met jongen (f/n)		
11.5 Slachtoffercode (d/r/v/f)					12.5 Nestvondst (f/n)		
11.6 Uitsluitend gehoord (f/n)					12.6 Mogelijk territorium? (f/n)		
13. Temp.:	Windkr:	Windr	(n/o/w/z):	Zicht (h/n/m):	lvsbed. (f/n):		
14. Bijzonderheden: (jacht, verstoringen, biol. afwijkingen, bijzonder gedrag, enz.)							

1) Eventueel becijfd. 2) Niet invullen.

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken				WAARNEMINGSKAART			
1. Euring code:	2. Soort:			3. Atlas/km blok:			
4. Gebied:				5. Datum:			
6. Totaal:	vr:	m:	juv ¹ :	ad:	ad vr:	ad m:	7. Tijd:
8. Waarnemer(s):				9. Doorgeg.: 2		10. Onderz.:	
11.1 Overvliegend (f/n)					12.1 Zang (f/n)		
11.2 Richting (n/o/w/z)					12.2 Balts (f/n)		
11.3 Foeragerend (f/n)					12.3 Met voedsel (f/n)		
11.4 Rustend (f/n)					12.4 Met jongen (f/n)		
11.5 Slachtoffercode (d/r/v/f)					12.5 Nestvondst (f/n)		
11.6 Uitsluitend gehoord (f/n)					12.6 Mogelijk territorium? (f/n)		
13. Temp.:	Windkr:	Windr	(n/o/w/z):	Zicht (h/n/m):	lvsbed. (f/n):		
14. Bijzonderheden: (jacht, verstoringen, biol. afwijkingen, bijzonder gedrag, enz.)							

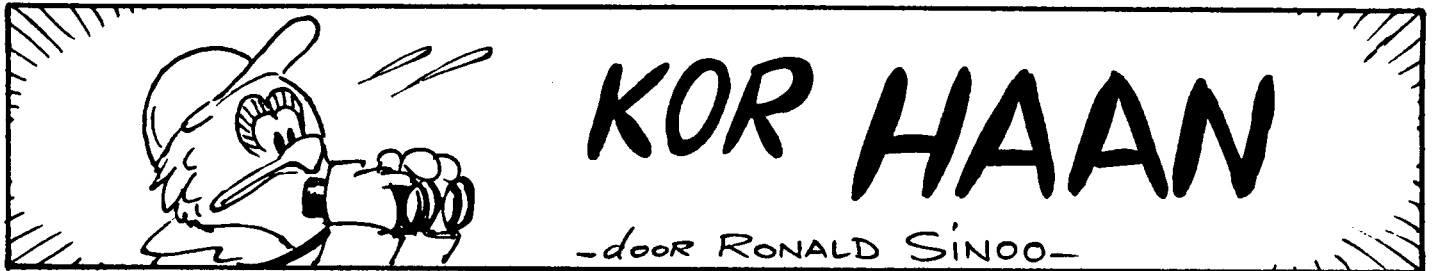
1) Eventueel becijfd. 2) Niet invullen.

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken				WAARNEMINGSKAART			
1. Euring code:	2. Soort:			3. Atlas/km blok:			
4. Gebied:				5. Datum:			
6. Totaal:	vr:	m:	juv ¹ :	ad:	ad vr:	ad m:	7. Tijd:
8. Waarnemer(s):				9. Doorgeg.: 2		10. Onderz.:	
11.1 Overvliegend (f/n)					12.1 Zang (f/n)		
11.2 Richting (n/o/w/z)					12.2 Balts (f/n)		
11.3 Foeragerend (f/n)					12.3 Met voedsel (f/n)		
11.4 Rustend (f/n)					12.4 Met jongen (f/n)		
11.5 Slachtoffercode (d/r/v/f)					12.5 Nestvondst (f/n)		
11.6 Uitsluitend gehoord (f/n)					12.6 Mogelijk territorium? (f/n)		
13. Temp.:	Windkr:	Windr	(n/o/w/z):	Zicht (h/n/m):	lvsbed. (f/n):		
14. Bijzonderheden: (jacht, verstoringen, biol. afwijkingen, bijzonder gedrag, enz.)							

1) Eventueel becijfd. 2) Niet invullen.

KOR HAAN

-door RONALD S'INOO-

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Postadres WWG: WWG Het Gooi e.o., Postbus 1028, 1200BA Hilversum
Postrekening 2529179 t.n.v. Penningmeester WWG Het Gooi e.o.

Het Vogelwerkgroep Bestuur:

Voorzitter:	: R.A.Kole	Torenvalk 22	3752 SK Bunschoten	033-2999408
Sekretaris	: B.den Hoed	Verlengde Fortlaan 15	1412 CWNaarden	035-6970423
Penningmeester	: L.Mudde	Slauerhoffstraat 6	1382 RR Weesp	0294-411683
SG Algemene Zaken	: L.J.Dwars-Van Achterbergh	Flamingohof 1	1221 LK Hilversum	035-6850627
SG Avifauna	: G.M.L.Proost	Oostergo 15	1274 JS Huizen	035-5251661
SG Natuurbescherming	: D.A.Jonkers	Koggewagen 3	1261 KA Blaricum	035-5260456
SG Vogelcursus	: P.van der Poel	Siriusstraat 25	1223 AC Hilversum	035-6831592
SG Excursies	: J.J.M.van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	035-6838604
SG Communicatie	: S.L. Visser	Nwe. 's-Gravelandseweg 53b	1406 NA Bussum	035-6920600

Nuttige Adressen:

Aanmelding Vogelcursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Aanmelding Jeugd cursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Eempoldertellingen	: R. van Veen	Hoflaan 17	1241 XL Kortenhoef	035-6563642
Ledenadministratie	: F. Wilms-Schopman	J.C. Ritsemalaan 1	1241 AP Kortenhoef	035-6563020
Lezingen	: S.L. Visser	Nwe. 's-Gravelandseweg 53b	1406 NA Bussum	035-6920600
Promotie en Verkoop	: P. Keuning	Stam 26	1275 CJ Huizen	035-5268281
Roofvogelstudiegroep	: H. Sevink	Einder 31	3742 ZG Baarn	035-5421019
Vogelasiel Het Gooi	: F.F. van de Woord	Burg. J. Visserlaan 1	1411 BR Naarden	035-6945658
Vogelringstation Het Gooi	: B. van Poelgeest	Binnenhof 517	1412 LA Naarden	035-6940996
Waarnemingskaartjes inleveren	: H.P. Vos	Laan van S. van de Haare 15	1405 AR Bussum	035-6940793
Weidevogelbescherming Eempolders	: M. van Houten	Dovenetelhof 26	3742 EH Baarn	035-5415603
Weidevogelbescherming Vechtstreek	: A.M. van der Poel	Bührmannlaan 54	1381 GM Weesp	0294-431308
Wintervoeding Gooi en Vechtland	: J.F. Kuijer	Krekelmeent 21	1218 EA Hilversum	035-6934871

Vogelwerkgroep On-Line:

Het Goois Vogelnet (Nieuws van de Vogelwerkgroep via e-mail)
Vogelwerkgroep op internet
Redactie Korhaan

Aanvragen via: Pieter.Schut@wxs.nl
<http://home.wxs.nl/~rkole/vwg.htm>
w.j.a.hoeffnagel@hccnet.nl
Pieter.Schut@wxs.nl

Waarnemingskaartjes kunnen ook bij alle bestuursleden worden ingeleverd. Na overleg kunnen eveneens bij alle bestuursleden nieuwe kaartjes worden verkregen.

Voor ongelukken en/of problemen, welke ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep, is de vereniging op geen enkele wijze verantwoordelijk te stellen.

Contributie: Voor leden f. 35,- (minimaal), huisgenootleden f. 12,50 (minimaal).
Bij voorkeur betalen aan het begin van het kalenderjaar met de van ons ontvangen acceptgirokaart.

Schenken:

Wilt u de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken eenmalig of vaker steunen met een gift, dan zijn deze giften aftrekbaar van de inkomstenbelasting, vanaf minimaal 1% (en tenminste 120 gulden), tot maximaal 10% van uw onzuivere inkomen. Daarnaast kunt u in uw testament een zogenaamd legaat laten opnemen ten gunste van de vogelwerkgroep. Het is gewenst dit dan met uw notaris te bespreken.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november van elk kalenderjaar.

In verband met de afsluiting der boeken door de penningmeester dienen declaraties voor gemaakte kosten vóór 1 december bij de coördinator van de betreffende subgroep te worden ingediend.

"De Korhaan"
Uitgave Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.
Postbus 1028, 1200 BA Hilversum

port betaald
Hilversum

RIJKSMUSEUM NAT HIST

POSTBUS 9517
2300 RA LEIDEN